

KÄLLCANYONS

FSOE

2000

Argång 5:1

Lit. INNEHÅLLET

Ett prisvärda 1999

Mekanismen hos *Biston*

Smålands landskapsinsekt

insektsinventil

Wetbsidor

Militärnäts första insekt

Årets insekt

Årets lokaler

Vinnare – Fävling

SydÖstväggen

Sommarmöte

Fältkurs på Gotland

Insektskåp, entomologiskt materiel

Engelskt citat om Smålandsinsekten

Föreningen SydÖstEntomologerna

LUCANUS är PSOE:s medlemskäfte med planerad utgivning 2 gåvar, vår och höst. Innehållet handlar om insekter och kan vara rapporter, artiklar, reserapporter etc.

Utgivare: Föreningen SydOstEntomologerna. Föreningen grundades i Kalmar den 18 januari 1996 och är ansluten till Sveriges Entomologiska Förening (SEF).

Föreningens intension är att utgöra en centrum för entomologiskt intresse till gagn för organisationer, myndigheter etc. att bredda intresset för entomologi generellt, att knyta kontakter med andra föreningar och sammankomster, att ordna sammankomster, exkursioner, kurser, inventeringar och att öka kunskapsen om entomologin i sydöstra Sverige.

Medlemsavgift: För nuvarande 60 kr/år (30 kr för ungdom upp till 25 år och 10 kr för familiemedlem).

Medlemskap erhålls genom inbetalning på pg 17-04-51-9, löpge namn, adress, telefon samt specifikationer på blanketten. Medlemsavgiften ingår presumerationen av medlemskäftet **LUCANUS**.

Ordförande	Mats Lindeborg, Dackegatum 3, 392 44 KALMAR tel 0480-183 24, E-post: matslindeborg@hotmail.com
Vice ordförande	Per-Eric Bergholtz, Trollvägen 11, 390 70 VÄRJESTADEN tel 0485-180 64, E-post: per-eric.bergholtz@ng.flik.se
Sekreterare	Niklas Frone, Timmermansg. 42 B, 392 46 KALMAR tel 0480-114 64, E-post: nfr@ha.lst.se
Kassör	Håkan Lundkvist, Froslunda 3081, 392 62 MORBYLÅNGA tel 0485-140 83, E-post: hakan.lundqvist@telia.com
Ledamot	Anders Brattstrom, Stallvägen 9 208, 392 02 VÄXJÖ tel 0470-723 067, E-post: anders_brattstrom@sprav.se
Ledamot	Ove Nordmar, Juvalsmåla, 370 34 HÖGMÅLA tel 0453-910 43, E-post: juvan@alcom.net
Redaktör	Bengt Andersson, Bergsvägen 10, 38 41 NYBRO tel 0331-142 15, E-post: benn@mbbox305.swipnet.se
Distributör	Håkan Lundkvist, se ovan

Omslagsbilden visar skovlärk Lucanus cervus L., som är en del av PSOE:s logotyp. Ekenen är en korskaraktistik skuldbagge för sydöstra Sverige. Tidigt har den under de senaste decennierna minskat i antal av okända orsaker, men då och då har man turen att få se den i vilda trakter. Ekenen är nu fredlig i Sverige sedan hösten 1999.

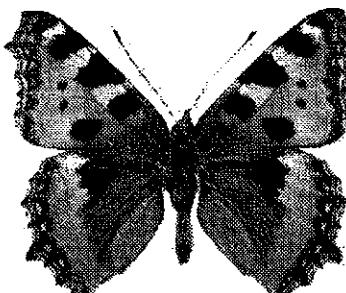
Fjärilsfynden i SydOst 1999

MATS LINDEBORG

Med detta nummer av "Lucanus" följer den feinte årsrapporten från vår region. Som vanligt följer nomenclaturen Catalogus och upplägget är som tidigare. Rapporter tas tacksamt emot i min brevlåda eller på min mailadress vid årsiftet. Därmed tackar jag alla rapportörer som hjälpt till med material till denna årsrapport.

Vädret och migrationer 1999

Som vanligt ingen normal vinter (vad som nu kan räknas som normalt här). I februari var det en hel del nederbörd, antingen som snö eller regn eftersom det var antingen kallt eller milt. Mina barn börjar dock bli vana vid att se pulkorna samla damm. Mars var ganska kall (0 – 5 °C på dagarna) och torr. Grå fjädermätare, *Apocheima pilosaria* blev den första rapporterade arten (och nattfjärilen) från Öland, Arontorp 1 ex. 21.II (BZZS). Dagfjärilarna väntade till varmare tider.

Nässeljäril, *Aglais urticae*.

Nässeljäril rapporterades från Småland 19.III (EFAS) och citronfjäril 21.III (RUFS) från Öland. April var något behagligare även om det kunde bli kyligt ibland. Temperaturen höll sig dock oftast runt tiogradersstrecket. En tidig migration med *Agrotis ipsilon* noterades 23/4. Även maj bjöd på sol men även regn. Den 11 maj blev det 2° och snö medan den 22 var 22° varmt. Det var dock mycket trögt med migranter då endast i stort sett några kålmalar noterades mot slutet av månaden.

Sommaren blev något trevligare än året innan. En något dålig flygning kan dock anmärkas på, vilket kunde bero på en negativ effekt från 1998. En anledning kan också vara att nättarna inte var så varma, vilket tyvärr blir en bieffekt av högtryckten. Ett undantag kan dock nämnas från den 13/7 då det var 20° C kl. 3.30. Då flög det bra vill jag lova!

September var kul tyckte nog de flesta migrantfantaster. Den 21 september blev ju tidigt legendarisk eller en klassiker, eller vad man nu vill kalla det. Oktober gav lite i början men resten av månaden passade bättre till att sitta inne och ta hand om säsongens djur. Slutligen blev det återigen mildare i november med mer ovanligt sen migration i form av *Orthonama obstipata* den 7/11. Därefter var det bara att gå i

ide och ladda upp inför det nya årtusendet.

Arter nya för landet.

Monochroa sp. Öl, Rönnerum 1 ex. vid kärrt längst ned vid vändplatsen 15.VI (GPAS). Kan FSOE:s "Årets lokal" ge årets Svenska fynd? Ännu har detta ex. inte identifierats och är förhoppningsvis något extra.

Ancylosis oblitella. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ♀ i ljusfällda 19.IX (LTSS). Fångad i samband med andra migranter. Arten är närmast känd genom några danska ex.

Molnigt tistelkorgmott, *Homeosoma nebulella*. Arten har tills alldeles nylinigen räknats till svenska faunan men ströks pga saknat beläggex. Med besked återtog den sin plats i ett antal som väl knappast någon ny sverigeart lyckats åstadkomma. Första fyndet i vår region: Öl, Bostorp 1 ♀ huvad i solnedgången 10.IX (BÅBS)

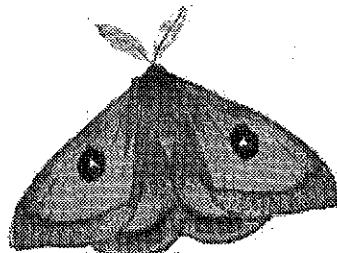
NYA LANDSKAPSFYND

Öland

Avenbokdvärgmal, *Stigmella carpinella*. Högsrum, Odens flisor 17 ♂ och 1 ♀ huvade på dagen (BÅBS).

Tvärbandad rosendvärgmal, *Stigmella centifoliella*. (BÅBS).

Björkvesslemal, *Atemelia torquatella*. Högsrum, Österskog 1 ♂ 21.V och 1 ♂ 29.V. Båda huvade från blandbuskage (BÅBS).

Nagelspinnare, *Aglia tau*.

Nagelspinnare, *Aglia tau*. Bejershamn 1 hane observerad på dagen 28.IV (BZZS).

Småland

Myrstackmal, *Myrmecozela ochraceella*. Millemåla 1.VII och 5.VII (KSMS).

Fyrpunktterad plattmal, *Agonopterix quadripunctata*. Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 22.VII (LTSS).

Fackelrosvårvecklare, *Acleris lorquiniana*. Vassmolösa 21.IX (KSMS).

Gråbinkevecklare, *Cochylidia heydeniana*. Kalmar, Nyhemskullen 5.VII och 13.VII (LTSS).

Berberisbredvecklare, *Choristoneura diversana*. Kalmar, Nyhemskullen 2.VII och 6.VII (LTSS).

Blek rosenevecklare, *Epiblema rosae-colana*. ②. Lindö, 4.VII och Nybro 7.VII (KSMS), Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 7VII, 2 ex. 12.VII och 1 ex. 13.VII (LTSS).

Kunglig sykomorsolvecklare, *Pammene regiana*. Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 5.VII (LTSS).

Svart kirskålmal, *Phaulernis dentella*. Hornsö 27.VI (KSMS).

Svartfläckigt knölfly, *Protoschinia scutosa*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1

ex. 7.IX och 1 ex. 10.IX (LTSS), Sm, Vassmolösa 21.IX (KSMS).

Migrationsperioder

Nedan följer en lista över migranter och även tänkbara sådana. Jag har försökt vara logisk utifrån fynd vilka faller väl samman med varandra. Listan måste dock tas med en nypa salt och inte ses på med alltför kritiskt granskande.

21–24.IV. *Agrotis ipsilon*.

21–24.V. *Plutella xylostella*, *Discestra trifolii*.

1.VI. *Vanessa atalanta*.

7–10.VI. *Plutella xylostella*, *Vanessa atalanta*, *Autographa gamma*.

13–17.VI. *Ostrinia nubilalis*, *Vanessa atalanta*, *Spilosoma urticae*, *Hypena rostralis*, *Autographa gamma*.

24.VI. *Plusia confusa*.

27.VI–2.VII. *Plutella xylostella*, *Olethreutes metallicana*, *Dioryctria abietella*, *Ostrinia nubilalis*, *Vanessa atalanta*, *Calospilos sylvata*, *Deltote bankiana*, *Autographa gamma*, *Moma alpium*.

4–7.VII. *Monochroa lucidella*, *Olethreutes metallicana*, *Ostrinia nubilalis*, *Catarhoe rubidata*, *Calospilos sylvata*, *Pelosia obtusa*, *Deltote bankiana*, *Deltote candidula*, *Nola aerugula*, *Autographa gamma*, *Moma alpium*, *Plogophora meticulosa*.

10–15.VII. *Monochroa lucidella*, *Crambus heringiella*, *Cydia fagiglandana*, *Loxostege sticticalis*, *Ostrinia nubilalis*, *Pontia daplidice*, *Catarhoe rubidata*, *Perizoma flavofasciata*, *Chloroclystis v-ata*, *Thaumetopoea pityana*, *Pelosia obtusa*, *Lithosia quadra*, *Autographa gamma*.

18–22.VII. *Monochroa lucidella*, *Crambus heringiella*, *Catoptria margaritella*, *Catarhoe rubidata*, *Eupithecia millefoliata*, *Pelosia muscerala*.

23–24.VII. *Melisoblaptes zelleri*, *Crambus heringiella*, *Eupithecia millefoliata*, *Carsia sororiata*, *Pelosia obtusa*, *Lithosia quadra*.

30.VII–2.VIII. *Plusia confusa*, *Abrostola triplasia*.

5.VIII–11.VIII. *Cataclysta lemnata*, *Nomophila noctuella*, *Macroglossa stellatarum*, *Lithosia quadra*, *Deltote candidula*, *Nycteola asiatica*, *Plusia confusa*, *Autographa mandarina*, *Symploca interrogationis*, *Abrostola triplasia*, *Hydraecia ultima*, *Archarnara geminipuncta*, *Archarnara dissolata*, *Discestra trifolii*, *Agrotis ipsilon*, *Actebia praecox*, *Xestia speciosa*, *Protoschinia scutosa*.

18.VIII. *Cataclysta lemnata*, *Plusia confusa*, *Agrotis ipsilon*, *Actebia praecox*.

21.VIII–23.VIII. *Cynthia cardui*, *Agrius convolvuli*, *Macroglossa stellatarum*, *Abrostola triplasia*.

26.VIII–30.VIII. *Achroia grisella*, *Agrius convolvuli*, *Macroglossa stellatarum*, *Nycteola asiatica*, *Autographa mandarina*, *Plogophora meticulosa*, *Agrotis ipsilon*, *Noctua janthina*.

1.IX–2.IX. *Agrius convolvuli*, *Abrostola triplasia*, *Plogophora meticulosa*.

6.IX–15.IX. *Galleria mellonella*, *Achroia grisella*, *Homeosoma nebulella*, *Euchromius ocellea*, *Loxostege sticticalis*, *Nomophila noctuella*, *Agrius convolvuli*, *Macroglossa stellatarum*, *Nycteola asiatica*, *Plusia confusa*, *Abrostola triplasia*, *Plogophora meticulosa*, *Luperina zollikoferi*, *Agrotis ipsilon*, *Protoschinia scutosa*.

18.IX–26.IX. *Acleris lorquinana*, *Galleria mellonella*, *Achroia grisella*, *Ancylosis oblitella*, *Homeosoma nebulella*, *Loxostege sticticalis*, *Udea ferrugalis*, *Nomophila noctuella*, *Cyclophora linearia*, *Orthonama obstipata*, *Agrius convolvuli*, *Pelosia muscerala*, *Lithosia quadra*, *Rivula sericealis*, *Catocala nupta*, *Deltote candidula*, *Nycteola asiatica*, *Plusia confusa*, *Autographa mandarina*, *Abrostola triplasia*, *Luperina zollikoferi*, *Sedina buettneri*, *Litophane consocia*, *Mythimna albipuncta*, *Agrotis ipsilon*, *Spaelotis suecica*, *Heliothis armigera*, *Protoschinia scutosa*.

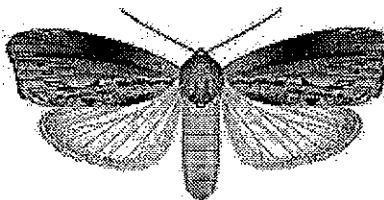
28.IX–29.IX. *Palpita unionalis*, *Nycteola asiatica*, *Plusia confusa*, *Autographa mandarina*, *Heliothis armigera*.

1.X–8.X. *Chesias legatella*, *Macroglossa stellatarum*, *McDunnoughia confusa*, *Plogophora meticulosa*, *Agrotis ipsilon*, *Heliothis armigera*.
7.XI. *Orthonama obstipata*.

Migration

Kålmal, *Plutella xylostella*. Sm, Kalmar nägra exx. 8–10.VI (LTSS). Var faktiskt ganska sparsam. Är ju ofta irriterande vanlig.
Fackelrosvårvecklare, *Acleris forsskålana*. Öl, Dörby flera ex. och Runsbäck flera ex. 21.IX (LTSS) samt Sm, Krankelösa 1 ex. 21.IX (KSMS).

Bokollonvecklare, *Cydia fagiglandana*. Öl, Runsbäck 1 ex. 13.VII (LTSS).

Stort vaxmott, *Galleria mellonella*.

Stort vaxmott, *Galleria mellonella*. Öl, Runsbäck 1 ex. 7.IX (LTSS), Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS), Lilla Frö 1 ex. 21.IX (KDVS).
Litet vaxmott, *Achroia grisella*. Öl, Runsbäck 26.VIII och 30.VIII samt 21.IX, Sm, Kalmar, Nyhemskullen 27.VIII och 8.IX (LTSS).

Sandflymott, *Melisoblaptes zelleri*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 24.VII (LTSS).
Ancylosis oblitella. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ♀ i ljusfällda 19.IX (LTSS).

Molnigt tistelfjärilmott, *Homeosoma nebulosa*. Öl, Bostorp 1 ♀ huvad i solnedgången 10.IX (BÅBS), Sm, Kalmar, Norrliden 3 exx. 21.IX (GUSS), Nybro 21.IX och Vassmolösa 9 exx. 21.IX (KSMS), Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 21 och 2 ex. 23.IX, Öl, Runsbäck 2 ex. 21.IX och Dörby 1 ex. 21.IX (KAHS, LTSS), Öl, Karum 2 exx. 14–21.IX, St. Brunneby 1 ex. 22–24.IX, Eriksöre 1 ex. 19–21.IX (FOUS), Lilla Frö 1 ex. 26.IX (KDVS), Stenåsa 4 exx. 21.IX, Arontorp 1 ex. 21.IX, 1 ex. 22.IX och 1 ex. 23.IX, Bejer-

shamn 1 ex. 22.IX (BZZS), Dörby 2 exx. 16–21.IX (KAHS).

Immigranträsmott, *Euchromius ocellea*. Öl, Dörby 1 ex. 6–10.IX (KAHS), Runsbäck 7.IX och 9.IX samt Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 10.IX (LTSS).

Betmott, *Loxostege sticticalis*. Öl, Karum 1 ex. 9–16.VIII (FOUS), Runsbäck 1 ex. 14.VII, 3 exx. 21.IX (LTSS), Sm, Nybro 21.IX och Vassmolösa 23.IX (KSMS), Öl, Bejershamn 1 ex. 10.IX (BZZS), Dörby 2 exx. 9.VIII (KAHS).

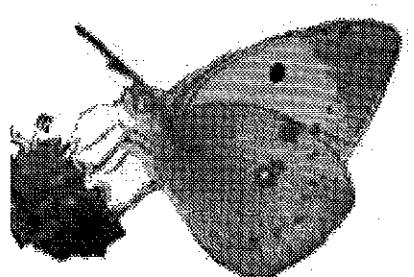
Majsmott, *Ostrinia nubilalis*. Öl, Arontorp 1 ex. 13.VI samt 3 exx. i juli (BZZS), Törnboten 2 ♂ 1.VII (FOUS).

Vandrängsmott, *Udea ferrugalis*. Öl, Stenåsa 2 exx. 21.IX (LTSS).

Vitt sydmott, *Palpita unionalis*. Sm, Gamleby 1 ex. 28.IX (EFAS).

Nattflymott, *Nomophila noctuella*. Öl, Runsbäck 1 ex. 8.VIII, 1 ex. 21.IX (LTSS), Karum 1 ex. 14–21.IX (FOUS), Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS), Öl, Dörby flera exx. 23–24.IX (KAHS), Bejershamn 1 ex. på dagen 24.IX (LTSS), flera exx. 5.X (KDVS, ARNS). Mycket allmän under sensommar-höst.

Grönfläckig kålfjäril, *Pontia daplidice*. Sm, Västervik, Händelöp 1 ex. observerat 15.VII (S.E.).

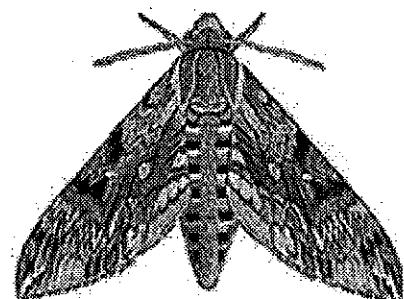

Ljusgul hösfjäril, *Colias hyale* ♂.

Ljusgul hösfjäril, *Colias hyale*. Öl, Bejershamn 9.IX (KDVS), Stenåsa många exx. 10.IX (KDVS, GUSS), Bejershamn flera exx. 10–12.IX (AAUS), Stenåsa 19.IX och 14.IX (KSMS), Bejershamn 50 observationer 26.IX (KAHS), flera observationer 24.IX (LTSS), Föra, Vässbylund 1 ♂ på lucernfält 18.IX (R.

L), Stenåsa några exx. 11.IX och Bejershamn flera exx. 11–18.IX (BAÖS, F.I., F.P., HEYS), 5.X ännu frekvent (KDVS, ARNS). Roligt att se arten igen, det var många år sedan sist.

Amiral, *Vanessa atalanta*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 7.VI (LTSS), Växjö 2 exx. 17.VI (M.P.), Västervik, Borgö 1 ex. 14.VI (EFAS), Kalmar 23.X (BZZS), Hagby, Kolboda 1 ex. 2.XI (JMLS), Öl, Ottenby 1 ex. 1.VI och Bejershamn 1 ex. 7.VI (FAZS), Lilla Frö 3 exx. 7.VI (KDVS), Arontorp 2 exx 10.VI (BZZS), Dörby 1 ex. 3.VII (KAHS). Mycket allmän under sensommar-höst.

Åkervincdesvärmare, *Agrius convolvuli*.

Åkervincdesvärmare, *Agrius convolvuli*. Sm, Växjö 1 ♀ 23.VIII och 1 ♂ 29.VIII (EKIS). Nybro 1 ex. 29.VIII (JMLS), Öl, Hagapark 2 exx. 2.IX, 3 exx. 7.IX (SLES), Runsbäck 1 ex. 7.IX, 19.IX och 21.IX samt Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 12.IX (LTSS), Öl, Gårdby observation 30.VIII (KSMS) Öl, St. Brunneby 1 ex. 22–24.IX (FOUS), Dörby 10 exx. 11.VIII–24.IX (KAHS).

Stor dagsvärmare, *Macroglossum stellatarum*. Öl, Dörby 1 ex. håvat på kaprifol 5.VIII, 1 ex. observerat på kaprifol 6.VIII, 1 ex. håvat på tobak 7.VIII och 1 ex. observerat på tobak 21.VIII (KAHS), Gårdby 1 ♂ håvat på såpnejlika 10.VIII (BÅBS), Bejershamn, 1 ex. 12.IX håvat på lucern (AAUS), 1 observation på "hyale-fältet" 5.X (KDVS, ARNS), Ottenby 1 ex. 28.VIII (O.B.). Det mesta antalet observationer som gjorts under oss "yngre" samlares generation.

Tallprocessionsspinnare, *Thaumetopoea pityana*. ♂. Öl, Lenstad 1 ex. 10.VII (BAÖS, F.I.).

Punkterad lavspinnare, *Pelosia muscerda*. ♂. Öl, Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS).

Askgrå lavspinnare, *Eilema griseola*. Öl, Trollskogen 1 ex. 24.VII (KDVS).

Stor lavspinnare, *Lithosia quadra*. ♂. Öl, Sandby, 23.IX, Bejershamn 1 ex. 22.IX (BZZS), och Sm, Nybro 26.IX (KSMS).

Vit tigerspinnare, *Spilosoma urticae*. Öl, Runsbäck 1 ex. 14.VI (LTSS).

Trådspinnarfly, *Rivula sericealis*. Öl, Arontorp, Stenåsa, Dörby, Runsbäck m.m. i stort antal 21.IX. Exemplaren dessutom mörka (BZZS, LTSS).

Puckligt näbbfly, *Hypena rostralis*. Öl, Arontorp 1 ex. 13.VI (BZZS).

Vinkelbandat ordensfly, *Catocala nupta*. Öl, Eriksöre 1 ex. 19–21.IX (FOUS).

Svartfläckat glansfly, *Neustrotia candidula*. ♂. Öl, Runsbäck 1 ex. 8.VIII (LTSS), Skarpa Alby 2 exx. 11.VIII (JMLS), Karum 1 ex. 9–16.VIII och 1 ex. 9–13.IX (FOUS), Arontorp 1 ex. 8.VIII, Bejershamn 1 ex. 22.IX (BZZS), 5 exx. Gårdby 9.VIII (BZZS, FAZS), Dörby 1 ex. 5.VII, 4 exx. 9.VIII och 2 exx. 10.VIII (KAHS). Flesta antalet fynd sedan 1982.

Tvärstreckat glansfly, *Deltote bankiana*. Öl, Runsbäck 1 ex. 1.VII (LTSS).

Bredvingad sälgfotsläpare, *Nycteola asiatica*. Öl, Lilla Frö 1 ex. 6.VIII, 3 exx. 21.IX och 1 ex. 24.IX (KDVS), Hagapark 1 ex. 21.IX (SLES), Skarpa Alby 1 ex. 9.IX (JMLS), Runsbäck 2 ex. 9.IX, 1 ex. 21.IX och 1 ex. 26.IX, Dörby 1 ex. 21.IX samt Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 12.IX (LTSS), Sm, Vassmolösa 21.IX (KSMS), Kalmar, Norrliden 1 ex. 10.IX (GUSS), Eriksöre 1 ex. 19. 21.IX (FOUS), Öl, Stenåsa 4 exx., Arontorp 3 exx. och Bejershamn 5 exx. 21.IX, Bejershamn 2 exx. och Arontorp 1 ex. 23.IX, Arontorp 1 ex. 24.IX samt Bejershamn 1 ex. 26.IX (BZZS), Dörby 1 ex. 27.VIII, 1 ex. 6–10.IX, 1 ex. 23–24.IX och 1 ex. 25.IX (KAHS).

Droppecknat metallfly, *MacDunnoughia confusa*. Öl, Gårdby 1 ex. 9.IX och Sm, Nybro 1 ex. 19.IX (JMLS), Öl, Runsbäck 18.VIII samt Runsbäck och Dörby 21.IX (LTSS), Öl, Sandby 23.IX och Färjestaden 23.IX (KSMS), Öl, Karum 5 exx. 14–21.IX och 5 exx. 22–24.IX, St. Brunneby flera exx. 22–24.IX (FOUS), Lilla Frö 1 ex. 14.IX, 2 exx. 20.IX 7 exx. 21.IX (KDVS), Arontorp 1 ex. 30.VII, 1 ex. 2.VIII, 3 exx. 21.IX, och 1 ex. 29.IX, Bejershamn 1 ex. 19.IX, 1 ex. 20.IX, 4 exx. 21.IX, 2 exx. 26.IX och 1 ex. 10.VIII (KAHS), Runsbäck 1 ex. 8.VIII (LTSS).

1 ex. 24.VI, 1 ex. 9.VIII, 2 exx. 23–25.IX och 1 ex. 2.X (KAHS), Sm, Gamleby 5 exx. 28.IX (EFAS). Mörkertalet är nog stort.

Gammafly, *Autographa gamma*. Öl, Runsbäck 1 ex. 9.VI (LTSS), Sm, Västervik, Borgö flera exx. 14.VI (EFAS), Strömby 4.VII (BAÖS, D.I). Otroligt vanlig under sensommar - höst. Flög ända till november.

Silverlinjerat metallfly, *Autographa mandarina*. Sm, Nybro 1 ex. 20.IX (JMLS), Nybro observation 21.IX och Vassmolösa 21.IX (KSMS), Öl, Runsbäck 1 ex. 26.VIII, 1 ex. 19 och 2 ex. 21.IX (LTSS) samt Dörby 21 och 26.IX (KAHS, LTSS), Lilla Frö 1 ex. 24.IX och 1 ex. 26.IX (KDVS), Möckelmossen 1 ♀ 21.IX (BÅBS), Karum 1 ex. 14–21.IX och 1 ex. 22–24.IX (FOUS), Arontorp 1 ex. 8.VIII, och 1 ex. 22.IX, Bejershamn 1 ex. 22.IX och 1 ex. 23.IX samt Stenåsa 5 exx. 21.IX (BZZS), Dörby 2 exx. 16–21.IX och 1 ex. 27.IX–1.X (KAHS), Gårdby 1 ex. 23.IX (BJOS, WCMS), Sm, Gamleby 1 ex. 28.IX och 1 ex. 28–29.IX (EFAS). Största antalet fynd på många år.

Frågeteckenmetallfly, *Syngrapha interrogationis*. Öl, Gårdby 1 ex. 9.VIII (BZZS, FAZS).

Brungult nässelfly, *Abrostola triplasia*. ♂. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 21.VIII, 1.IX, 2.IX och 6.IX samt Öl, Runsbäck 1 ex. 21.IX (LTSS), Öl, St. Brunneby 2 exx. 22–24.IX (FOUS), Gårdby 2 exx. 9.VIII (BZZS, FAZS), Gårdby 10.VIII (FAZS), Dörby 1 ex. 9.VIII, 1 ex. 22–27.VIII och Gårdby 1 ex. 9.VIII (KAHS), Ottenby 1 ex. 2.VIII (LNYS).

Tandfly, *Phlogophora meticulosa*. Bl, Karlskrona 3 exx. 1.IX (M.P.), Sm, Gamleby 2 exx. 8.IX (EFAS) Växjö 1 ex. 4.X (M.P.), Öl, Gårdby 5 ex. 28.X (JMLS), Öl, Runsbäck 15.IX (LTSS), Karum flera exx. (FOUS), Dörby 1 ex. 5.VII samt i stort antal under september–oktober (KAHS), Lilla Frö början november (KDVS).

Förväxlat stamfly, *Hydraecia ultima*. *0. Öl, Dörby 1 ex. 7.VIII, 1 ex. 9.VIII och 1 ex. 10.VIII (KAHS), Runsbäck 1 ex. 8.VIII (LTSS).

Zollikofers nattfly, *Luperina zollikoferi*. Öl, Dörby 1 ex. 15.IX och 1 ex. 23–24.IX (KAHS). Ej funnen på Öland sedan 1976.

Brunstarrfly, *Sedina buettneri*. ♂. Öl, Bejershamn 1 ♀ på bete 18.IX (BÅBS).

Alträfly, *Litophane consocia*. Sm, Kalmar, Norrliden 1 ex. 18.IX (GUSS).

Vitpunkterat gräsfly, *Mythimna albipuncta*. Öl, Lilla Frö 1 ex. 21.IX (KDVS), Dörby 1 ex. 26.IX (KAHS, LTSS).

Kommajordfly, *Agrotis ipsilon*. Öl, Arontorp 1 ex. 24.IV (årets första rapporterade migrant), Bejershamn 1 ♀ 7.VIII och 1 ex. 27.X samt Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS), Öl, Gårdby 4 exx. 9.VIII (LTSS), Sm, Kalmar, Nyhemskullen och Öl, Runsbäck 15.IX (LTSS), Öl, Haga Park 30.VIII och Bejershamn 18.IX (KSMS), Öl, Västerstad 1 ex. 28.VIII, St. Brunneby 22–24.IX (FOUS), Lilla Frö i början november (KDVS), Sm, Västervik, Borgö 2 exx. 5–9.X (EFAS), Växjö 1 ex. 8.X och 1 ex. 9.X (M.P.).

Svartaktig antennmal, *Nematopogon magna*. Sm, Strömby 1 ex. 30.V (KSMS). **Bäckbräseantennmal,** *Cauchas rufimitrella*. Öl, Runsbäck några ex. i augusti (LTSS). **Björnbärspannluggmal,** *Tischeria heinemanni*. Sm, Alsjöholm larver 26.IX (KSMS). **Jättesvampmal,** *Scardia boletella*. ♂. Sm, Grytsjön 1 ex. på ljud 26.VII (LTSS). **Eklavmal,** *Infurcitinea argentimaculella*. Öl, Halterp 17.VII (KSMS).

Mänlavmal, *Infurcitinea marianii*. ♂. Öl, Ismantorp 16.VII (KSMS), Lenstad 2 ♂♂ 14.VII på ljud (BÅBS). År arten på gång? Det var inte länge sedan den togs ny för Öland.

Hålträdsvampmal, *Triaxomasia caprimulgella*. ♂. Sm, Strömsrum kläckt från mulm 2.I (KSMS).

Askstytlmal, *Caloptilia culicipennella*. Öl, Högström, Odens flisor 1 ♀ huvad på dagen 18.V (BÅBS).

Falkstytlmal, *Caloptilia falconipennella*. Sm, Grytsjön 1 ex. 10.IV (LTSS).

Lönnstytlmal, *Caloptilia semifascia*. Nybro kommun frekvent (KSMS), Öl, Högström, Odens flisor 1 ♀ huvad på dagen 16.V (BÅBS).

Svavelstytlmal, *Povolnya leucapennella*. ♂. Sm, Grytsjön 1 ex. på ljud 10.IV (LTSS), Millemåla 19.V och 28.V (KSMS).

Vickerstyltmal, *Parectopa ononidis*. Sm, Millemåla 16.VI (KSMS).

Avenbokvikbladmal, *Parormix carpinella*. ♂. Öl, Högsrum, Odens flisor 1 ♂ 13.V (BÅBS).

Alvarmalörtögonlappmal, *Bucculatrix laciniatella*. Öl, Vickleby alvar flera ex. under SEF's årsmötsexkursion 19.VI (flera samlar), Möckelmossen 19.VI (KSMS).

Smultronssäckmal, *Tinagma perdicellum*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 6.VI och 1 ex. 17.VI fångade på dagen (LTSS), Millemåla 5.VI (KSMS).

Trädgårdsnattviolmal, *Plutella porrectella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen flera exx. under för- och sensommar. Även gott om larver och angrepp (LTSS).

Gökärtspuckelman, *Leucoptera orobi*. Sm, Millemåla 26.V och Konungaryd 7.VI slag-håvade på värväxt (LTSS), Millemåla i juni (KSMS).

Aspvärmal, *Semioscopis strigulana*. Sm, Grytsjön flera ex. 10.IV (LTSS).

Härflokeplattmal, *Depressaria chaerophylli*. Öl, Runsbäck 1 ex. 29.IV (LTSS).

Fyrpunkterad plattmal, *Agonopterix quadripunctata*. Öl, Runsbäck 1 ex. 15.VIII (LTSS).

Backsiljeplattmal, *Agonopterix parilella*. ♂. Öl, Sandby mycket gott om larver 7.VI (LTSS).

Mindre tistelplattmal, *Agonopterix propinquella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 24.V och 26.V samt 1 ex. 17.IX (LTSS).

Ängsskäreplattmal, *Agonopterix bipunctosa*. ♂. Öl, Runsbäck 1 ex. 10.VIII (LTSS).

Liten bockrotplattmal, *Agonopterix capreolla*. Sm, Millemåla 19.V (KSMS).

Silverfläckpraktmal, *Schiffermuelleria stroemella*. Sm, Lindö 4.VII (KSMS).

Snedbandad skräpmal, *Borkhausenia minutella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 11.VI och 10.VII (LTSS).

Trepunktpunktmal, *Telechrysis tripuncta*. Öl, Hagapark 1 ex. 25.VI håvad vid hustak i skymningen (LTSS).

Jungfrulinpraktmal, *Hypercallia citrinalis*. Öl, Lenstad 3 ex. 4.VII och Runsbäck 1 ex. 5.VII (LTSS).

Videvärmal, *Cheimophila salicella*. Öl, Jordtorpsåsen 1 ♂ håvad på dagen 8.IV (BÅBS). På Öland tidigare endast känd från Ismantorp.

Trepunktgräsminerarmal, *Elachista triatomea*. Sm, Millemåla 19.V (KSMS).

Smalbandgräsminerarmal, *Elachista mergerella*. Öl, minor på lundskafing (Brachypodium sylvaticum) på flera platser i mittlandet i maj (BÅBS), Törnbotten 11.VII och 16.VII (KSMS).

Skarpbandad gräsminerarmal, *Elachista cingillella*. Öl, Nabbelund 28.VI (KSMS).

Kalkgräsminerarmal, *Cosmiotes stabilella*. Öl, Trollskogen 13.VII (KSMS).

Rödgul brokmal, *Mompha locupletella*. Sm, Hornsö 27.VI (KSMS).

Svart ängskorthuvudmal, *Scythris disparella*. Sm, Millemåla 15.VI (KSMS).

Knappsvävdystermal, *Monochroa lucidella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 7.VII och 9.VII samt Kankelösa 19.VII (LTSS), Nybro 11.VII (KSMS). En art som dyker upp under varma kvällar på för arten udda lokaler, särskilt under migrationsperioder.

Gungflydystermal, *Monochroa suffusella*. Sm, Millemåla 5.VII (KSMS).

Pulvermal, *Xystiphora pulveratella*. Sm, Millemåla i juni (KSMS).

Lönnbladkantmal, *Teleiodes scriptella*. Sm, Vitesten 1 ex. 4.VII (OLBS), Millemåla frekvent (KSMS).

Gulfläckbladkantmal, *Teleiodes flavimaculella*. ♂. Öl, Runsbäck 1 ex. 19.VI (LTSS).

Gulpalpmossmal, *Bryotropha plantariella*. Öl, Lenstad 1 ex. 4.VII (LTSS).

Hässlestivmal, *Psammathocrita osseella*. Öl, Lenstad 3♂♂ och 4♀♀ 10.VI (BÅBS) och 12.VI (BÅBS, GPAS), samt Rönnerum 1 ex. på ljus 15.VI (GPAS). Oddsen har förbättrats något nu för denna art som hittills varit känd från endast en nordisk lokal i ett hässle vid Törnbottens stugby. Den kan sökas i mittlandskogen genom slaghåvning i halvskuggiga gläntor med lundskafing, *Brachypodium sylvaticum*.

Ignorerad stävmal, *Chionodes ignorablella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 27.VI och 30.VI samt 7.VII och 9.VII (LTSS), Nybro 7 ex. 13.VI–11.VII (KSMS), Öl, Möckelmossen 5 ♂♂ och 6 ♀♀ på ljus 10.VII och 13.VII (BÅBS). En raritet som synes "vara på G".

Granskogsstävmal, *Chionodes luctuella*. Sm, Millemåla 1.VII och Nybro 16.VII (KSMS).

Såpnnejlikemal, *Caryocolum fischerella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 7.VIII (LTSS).

Granblomknoppmal, *Acanthophila latipennella*. Sm, Millemåla 1.VII (KSMS).

Vassbågpalpmal, *Brachmia inornatella*. Sm, Lindö 4.VII (KSMS).

Hästhortmal, *Holcogpon bubulcellus*. ♂. Öl, Möckelmossen 1 ex. 6.VII (OLBS). Vissste ni att denna art närmast förekommer i Frankrike?

Berberisbredvecklare, *Choristoneura diversana*. ♂. Öl, Lenstad 4.VII samt Rönnerum 11.VII (LTSS), Ismantorps borg 1 ex. 9.VII (LTSS), Törnbotten 16.VII (KSMS).

Hagtornsommarvecklare, *Archips crataegana*. ♂. Öl, Rönnerum 11.VII (LTSS).

Höstlångvecklare, *Exapate congregatella*. Öl, Runsbäck 1 ♂ 6.XI (LTSS).

Äkta malörtskottvecklare, *Cochylimorpha woliniana*. ♂. Öl, Gårdby 1 ex. på ljus 5.VII (OLBS).

Gullrisblomvecklare, *Phalonidia curvistrigana*. Öl, Övetorp 1 ex. håvad på kvällen 26.VI (LTSS).

Spireabrokvecklare, *Olethreutes siderana*. Sm, Nybro 9.VII och Bäckebo, Överstahult 30.VI (KSMS).

Fräkenbrokvecklare, *Olethreutes tiedemanniana*. Sm, Millemåla 5.VII (KSMS).

Metallbrokvecklare, *Olethreutes metallica*. Öl, Runsbäck flera ex. 1.VII samt Sm, Kalmar, Nyhemskullen flera ex. 6.VII (LTSS). Arten är vanligare norrut. De koncentrerade fynden antyder att det är sträckande djur.

Rosenknyttevecklare, *Hedya ochroleucana*. Öl, Runsbäck 1 ex. 2.IX (LTSS), Sm, Lindö 4.VII (KSMS).

Strecksumpvecklare, *Bactra suedana*. ♂. Öl, Möckelmossen 1 ♂ på ljus 13.VII (BÅBS).

Vassingad skottvecklare, *Lobesia reliquana*. Sm, Millemåla 15.VI (KSMS).

Trubbingad skottvecklare, *Lobesia virulenta*. Sm, Nybro 13.VI, Öl, Nabbelund 28.VI (KSMS).

Getapelsikelvecklare, *Ancylis unculana*. Sm, Millemåla 5.VII (KSMS).

Väddhakvecklare, *Rhopobota stagnana*. Sm, Konungaryd 6.VII (LTSS).

Poppelknoppvecklare, *Gypsonoma oppressana*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 4.VII (LTSS).

Blek roseungecklare, *Epiblema rosaecolana*. ♂. Öl, Lenstad 4.VII (LTSS). Arten tycks haft ett gott år. Se även smålandsfynden under nya landskapsfynd.

Brun gullrisfrövecklare, *Eucosma aspidescana*. Sm, Millemåla 28.V (KSMS).

Sallatsfrövecklare, *Eucosma conterminana*. Öl, Trollskogen 13.VII och Kastlösa 23.VII (KSMS).

Äppelbarkvecklare, *Enarmonia formosana*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen frekvent (LTSS).

Slänsolvecklare, *Pammene spiniana*. ♂. Sm, Kalmar, Nyhemskullen några ex. i augusti (LTSS).

Sällsynt björksolvecklare, *Pammene insulana*. Sm, Nybro 1 ex. 13.VI håvad med lång-håv (KSMS).

Granbarkvecklare, *Cydia pectolana*. Sm, Millemåla 16.VI (KSMS).

Mänfläckad ärtvecklare, *Cydia lunulana*. Sm, Millemåla 28.V (KSMS).

Äpplegnidmal, *Choreutis pariana*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen flera ex under april – maj (LTSS).

Björnlokeskärmmal, *Cataplectica farreni*. ♂. Öl, Tveta 4 ex. slaghåvade på palsternacka 11.VII (LTSS).

Klofibblesjädermott, *Oxyptilus distans*. ♂. Öl, Kastlösa, Bjärby 2 ♀♀ 18.VII (BÅBS) och flera exx. 23.VII (BÅBS, KSMS).

Kungsmyntsjädermott, *Pterophorus balioclytus*. ♂. Öl, Lenstad 3 ex. 4.VII och Runsbäck 2 ex. 13.VII (LTSS).

Gråbofjädermott, *Leioptilus lienigianus*. Öl, Runsbäck 1 ex. 30.VI, Sm, Kalmar, Nyhemskullen 21.VII och Krankelösa 18.VII (LTSS). Ännu en art som tycks vara på "G".

Gräbenkrisslefjädermott, *Oidaematophorus vafradactylus*. ♂. Öl, Runsbäck 1 ex. i ljusfälta 8.VIII (LTSS).

Käringtandmott, *Onocera semirubella*. Öl, Kastlösa 23.VII (KSMS).

Granbarrmott, *Dioryctria schuetzeella*. Sm, Nybro 25.VII (KSMS).

Strandärtmott, *Pima boisduvaliella*. Öl, Trollskogen c:a 25 exx. 28.VII (KSMS), flera exx. 29.VII (GUSS, LTSS), flera exx. 31.VII (HEYS), 15 exx 28.VII samt Arontorp 1 ex. 22.VI 1998 (BZZS).

Grått ekbladmott, *Acrobasis sodalella*. ♂. Öl, Trollskogen 1 ex. 29.VII (GUSS, LTSS).

Åkerväddmott, *Myelois cirrigerella*. ♂. Sm, Lindö 1 ex. 5.VII (OLBS), Öl, Jordtorpsåsen 1 ♂ på ljus 11.VII (BÄBS). Även för ett par år sedan fångad på Jordtorpsåsen och kan vara bofast där.

Skiktdynemott, *Apomyelois bistriatella*. ♂. Öl, Runsbäck 2 ex. 13.VII och Gårdby 1 ex. 9.VIII (LTSS).

Cinnobermott, *Ancylotis cinnamomella*. Öl, Böda, Hagudden 1 ex. 7.VII (OLBS).

Kvarnmott, *Epeorus kuehniella*. Sm, Kalmar flera ex. funna i skafferi (GUSS).

Sumpgräsmott, *Crambus uliginosella*. Sm, Millemåla 20.VII (KSMS).

Svartrbrunt gräsmott, *Crambus heringiella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 2 ex. 19.VII, 1 ex. 20.VII, 1 ex. 23.VII och 3 ex. 24.VII, Öl, Runsbäck 1 ex. 23.VII (LTSS), Sm, Nybro 25.VII och Öl, Trollskogen 13.VII (KSMS).

Sydligt silverbandgräsmott, *Catoptria osthelderi*. ♂. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 19.VII (LTSS), Öl, Ottenby 18.VII (KSMS), Tävelsrum 1 ♀ på ljus 20.VII och Kalkstad 1 ♀ på ljus 12.VII (BÄBS).

Pärigräsmott, *Catoptria margaritella*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen och Öl, Runsbäck flera ex. 20.VII (LTSS), Öl, Ottenby 18.VII (KSMS). Sannolikt sträckare.

Äkta gräsmott, *Catoptria verellus*. Öl, Ottenbylund frekvent 18.VII (KSMS), 2 ex.

25.VII (OLBS), Kastlösa, Bjärby 1 ♂ på ljus 18.VII (BÄBS).

Blekt ugglemott, *Eudonia pallida*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 13.VII, 19.VII och 20.VII (LTSS).

Löktravmott, *Evergestis limbata*. Sm, Gamleby 1 ex. 30.VII (EFAS).

Tandmott, *Cynaeda dentalis*. Öl, Trollskogen 28.VII och Kastlösa 23.VII (KSMS).

Oxtungegallmott, *Epaccestria pustulalis*. ♂. Öl, Gårdby 3 ex. 5.VII (OLBS).

Morotsmott, *Sitochroa palealis*. Öl, Runsbäck 1 ex. på ljus 13.VII (EFAS, LTSS), Västerstad 1 ex. 28.VIII (FOUS), Arontorp 1 ex. och Bejershamn 2 exx. (BZZS). Betydligt ovanligare detta år än de tidigare.

Lansmott, *Perinephela lancealis*. Sm, Krankelösa flera ex. uppskrämda på dagen i juni längs åkant (LTSS) samt några ex. på samma lokal några dagar senare (GUSS).

Vitfläckigt ängsmott, *Anania funebris*. Sm, Millemåla 5.VI (KSMS).

Punktsmalmott, *Dolichartria punctalis*. Sm, Ålem, Saltorholm 30.VI (KSMS).

Storfjärilar

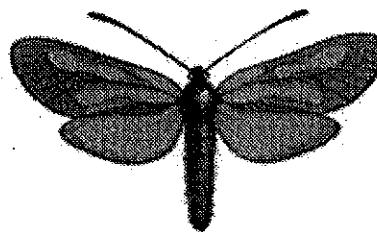
Algäckspinnare, *Narycia dupicella*. ♂. Sm, Västervik säckar funna på gammal ek 6.IV (EFAS).

Norsk säckspinnare, *Bruandia norvegica*. Sm, Bäckebo Malmen säckar 2.VI (WEDS). Tidigare endast känd från ett småländskt fynd öster om Bäckebo.

Blåfläckig träfjäril, *Zeuzera pyrina*. Öl, Karum 1 ex. (FOUS), Trollskogen 3 exx. 24.VII (KDVS).

Mindre träfjäril, *Lamellocossus terebra*. ♂. Sm, Grytsjön 1 ♂ 2.VII (OAOS).

Getinglik glasvinge, *Synanthedon vespiformis*. ♂. Sm, Kläckeberga 23.VII (KSMS).

Smalsprötrad bastardsvärmare, *Zygaena osterodensis*.

Smalsprötrad bastardsvärmare, *Zygaena osterodensis*. ♂. Sm, Dalhem flera exx. 15.VII (BAÖS, F.P.), Överumsområdet spridda fynd 15.VII (S.E.).

Liten bastardsvärmare, *Zygaena viciae*. ♂. Sm, Dalhem 15.VII (BAÖS, F.P.), Loftahammar 24.VII (FOUS, EFAS).

Bredbrämad bastardsvärmare, *Zygaena lonicerae*. ♂. Sm, Dalhem 15.VII (BAÖS, F.P.), Loftahammar 24.VII (FOUS).

Klubbsprötrad bastardsvärmare, *Zygaena minos*. ♂. Västervik, Händelöp och V om Loftahammar 15.VII (S.E.).

Svartfläckig glansmygare, *Carterocephalus silviculus*. Sm, Bäckebo 2 exx. 1.VI (KDVS), Grytsjön 5 exx. 8.VI (GUSS).

Allmän ängssmygare, *Hesperia comma*. ♂. Öl, Arontorp 1 ex. 8.VIII (BZZS), Bl, Senora-Svenö 5 exx. 1.VIII och Fläkskär 10 exx. 2.VIII (HEYS), Sm, Loftahammar flera exx. 24.VII (FOUS, EFAS).

Apollofjäril, *Parnassius apollo*. ♂. Sm, Loftahammar 2 km N, 1 ex. 29.VII och Loftahammar, Åskedal drygt 10 exx. 29.VII (BAÖS, F.I., F.P., HEYS), Loftahammar några exx. 15.VII (S.E.), flera exx. 24.VII (FOUS, EFAS).

Körsbärsfux, *Nymphalis polychloros*. ♂. Sm, Karsamåla, Långasjö 1 ex. 31.III (F.I.), Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 28.III (LTSS), Bl, Rödeby 1 ex. 25.III, Rödeby 1 ex. 8.V och 1 ex. 9.V (HEYS).

Sorgmantel, *Nymphalis antiopa*. Bl, Rödeby, Bäckhagen 1 ex. 8.V, Rödeby, Inglatorp c:a 7 exx. på lockbete och Sm, Karsamåla c:a 10 exx. på lockbete (HEYS).

Bastardpärlemorfjäril, *Fabriciana niobe*. ♂. Sm, Loftahammar flera exx. 15.VII (S.E.).

Kovetenätfjäril, *Melitaea diamina*. ♂. Öl, Lenstad flera observationer under exkursion 20.VI (flera observatörer).

Veronikanätfjäril, *Mellicta britomartis*. ♂. Sm, Millemåla 1 ex. 4.VII (OLBS), 15 exx. 5-10.VII (EFAS). Oroväckande färre fynd under detta år,

Ärenprisnätfjäril, *Euphydryas aurinia*. ♂. Öl, Lenstad flera observationer under exkursion 20.VI (flera observatörer), Gårdby, Ullevi frekvent 8.VI (F.P.).

Swingelgräsfjäril, *Lasiommata megera*. Bl, Rödeby, Hasselvägen 1 observation 29.V och Rödeby, Sanåvägen 1 ex. 1.IX (HEYS).

Gullvivesfjäril, *Hamearis lucina*. ♂. Öl, Gråborg 2 exx. 23.V (F.P.) Sm, Bäckebo flera exx. 1.VI (KDVS).

Järneksnabbvinge, *Satyrium ilicis*. ♂. Bl, Rödeby, Sofielund 15 observationer 18.VII (BAÖS, HEYS, F.P.), Rödeby, Mörtvägen 1 ex. 25.VII (HEYS).

Violettktantad guldinge, *Lycaena hippothoe*. Bl, Rödeby, Sofielund 4 observationer 20.VI (HEYS).

Liten blåvinge, *Cupido minimus*. ♂. Bl, Rödeby, Sofielund 20 observationer 19.VI (HEYS).

Klöverblåvinge, *Glaucoma alexis*. ♂. Sm, Bäckebo frekvent 1.VI (KDVS), Mjöshytan 1 ♀ på ljus 10.VI (A.G., F.P.), Grytsjön flera exx. 8.VI (GUSS).

Svartfläckig blåvinge, *Maculinea arion*. ♂. Öl, Gillberga 1 ex. 19.VII (R.L.), Gårby nägra exx. 10.VII (BAÖS) och 3 exx. 16.VII (F.P.).

Kronärtblåvinge *Plebejus argyrognomon*. ♂. Sm, Överum 1 ♂ 15.VII (BAÖS, F.P.), Uknadalen flera exx. 27.VII och 29.VII (BAÖS, F.I., F.P., HEYS).

Eksikkelinge, *Drepana binaria*. Inga rapporter.

Vasspetsad sikelvinge, *Sabra harpagula*. ♂. Bl, Järnavik 3 exx. 30.VI (BAÖS, F.I.).

Rödpudrad lövmätare, *Idaea muricata*. Sm, Mjöshytan många exx. 30.VI (KDVS).

Brunfläckad lövmätare, *Idaea trigeminata*. ♂. Öl, Nabbelund 28.VI (KSMS).

Lädermätare, *Rhodostrophia vibicaria*. Sm, Simpevarp, Ekerum 2 exx. 1.VII (OAOS).

Allmän purpmätare, *Lythria rotaria*. ♂. Bl, Flakskär 1 ex. 2.VIII (HEYS), Sm, Ålem, Saltorholm 30.VI (KSMS).

Rödbandad fältmätare, *Catarhoe rubidata*. ♂. Öl, Möckelmossen 1 ex. 6.VII (OLBS), Skarpa Alby 2 ex. 6.VII (JMLS), Dörby 1 ex.

5.VII (KAHS), Möckelmossen 2 ♂♂ på ljus 8.VII och 1 ♀ på ljus 13.VII, Kalkstad 1 ♂ på ljus 12.VII (BÅBS), Arontorp 1 ex. 15.VII och 1 ex. 21.VII (BZZS), Runsbäck 4.VII, 12.VII, och 14.VII samt Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 11.VII (LTSS), Möckelmossen 1 ex. 7.VII och Risinge 5 exx. 12.VII (EFAS). Ett bra år, sträck eller bågge delarna?

Glimfältmätare, *Perizoma hydrata*. ♂. Sm, Västervik, Borgö flera exx. 14.VI (EFAS).

Snedstreckad fältmätare, *Perizoma bifasciata*. ♂. Öl, Trollskogen 3 exx. 28.VII (BZZS).

Brunflammig fältmätare, *Perizoma flavofasciata*. Öl, Arontorp 1 ex. 15.VII (BZZS).

Piltecknad fältmätare, *Perizoma sagittata*. ♂. Öl, Nabbelund 28.VI (KSMS).

Mindre grankottmätare, *Eupithecia analogia*. Sm, Grytsjön 1 ex. 2.VII (OAOS).

Dvärgmalmätare, *Eupithecia pygmaeata*. ♂. Öl, Lilla Horns löväng 2 exx. 25.VI (FAZS).

Rysk malmätare, *Eupithecia sinuosaria*. Öl, Lenstad 1 ♀ på ljus 14.VII (BÅBS).

Krönt malmätare, *Chloroclystis v-ata*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 18.V (LTSS) och Öl, Runsbäck 1 ex. 13.VII (LTSS), Arontorp 1 ex. 21.VII (BZZS), Öl, Dörby 1 ex. 26–30.VII (KAHS).

Krusbärmätare, *Abraxas grossulariata*. Öl, Karum (FOUS).

Bokflikmätare, *Emmomos quercinaria*. Öl, Ottenbylund 1 ex. 26.VIII (LTSS).

Syrenmätare, *Apeira syringaria*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 2.VII (LTSS), Nybro 1.VII (KSMS), Öl, Karum 3 exx. (FOUS).

Ringad eklävmätare, *Boarmia punctinalis*. Öl, Karum flera exx. (FOUS).

Vit lavmätare, *Fagivorina arenaria*. ♂. Sm, Rugstorp-området över 30 ♂♂ (WCMS, ÅCHS), Vitesten 3 ex. 4.VII (OLBS).

Rostfärgad bladspinnare, *Gastropacha quercifolia*. ♂. Sm, Nybro 30.VI (KSMS).

Mjölkörtspinnare, *Lemonia dumi*. ♂. Öl, Algutrum 1 ♂ 7.X (F.P.), många observationer 10.X (flera samlare), Bejershamn 1 ex. på ljus 2.X samt 1 ♂ på "hyale-fältet" 7.X (BZZS).

Balsampoppeltandvinge, *Notodonta tritophus*. Sm, Mjöshyltan 1 ♀ 8.VI (A.G., BAÖS, F.I.), Långasjö, Karsamåla 1 ex. 20.VII (F.I.), Grytsjön 2 ex. 8.VI (LTSS), Öl, Karum 1 ex. 9–16.VIII (FOUS), Bl, Rödeby, Ålabäck 1 ♀ 28.V och Rödeby, skidbacken 1 ♀ 29.V (HEYS).

Trollspinnare, *Harpyia milhauseri*. ♂. Öl, Karum 2 exx. (FOUS), Lenstad 1 ♀ 13.VI (A.G., BAÖS, F.P.), Sm, Mjöshyltan 2 ♂♂ 8.VI (A.G., BAÖS, F.I.).

Fjäderbärare, *Ptilophora plumigera*. ♂. Bl, Möcklö 1 ex. 27.X (HEYS).

Rysk högstjärt, *Pygaera timon*. ♂. Sm, Grytsjön några ex. 8.VI (LTSS), Mjöshyltan 1 ex. 10.VI (A.G., F.I.), Grytsjön 2 exx. 12.VI (A.G., BAÖS), 2 exx 24.V och 2 exx. 1.VI (JMLS).

Svartgrå högstjärt, *Closteria anachoreta*. ♂. Sm, Nybro 28.V (KSMS), Grytsjön 6 ♂♂ och 2 ♀♀ 1.VI (JMLS), flera ex. 8.VI (LTSS), Mjöshyltan 1 ex. 8.VI (A.G., BAÖS, F.I.).

Brungrå högstjärt, *Closteria anastomosis*. ♂. Öl, Lenstad 1 ex. 10.VII (BAÖS, F.I.), Törnbotten 1 ♀ 1.VII och Rönnerum 8 exx. 4.VII (FOUS).

Tallprocessionsspinnare, *Thaumetopoea pityana*. ♂. Öl, Trollskogen 13.VII och 28.VII (KSMS), flera exx. 24.VII (KDVS), Grytsjön 6 ♂♂ och 2 ♀♀ 1.VI (JMLS), Grytsjön 2 exx. 29.VII (GUSS, LTSS), Grytsjön 2 exx. 23.VII (BAÖS, FAZS, F.I.).

Gulfläckig fjäderfotsspinnare, *Orgyia recens*. ♂. Sm, Hornsö 1 larv 23.V (KSMS).

Askgrå harfotsspinnare, *Dicallomera fasciella*. Sm, Strömby 1 ex. 4.VII (BAÖS, D. I.).

Vitvingespinnare, *Arctonis l-nigrum*. Sm, Lindö 4.VII (KSMS).

Lövskogsnunna, *Lymantria dispar*. ♂. Öl, Kalkstad 2 larver 27.VI (R. L.). Det har varit tunt med fynd på senare år men detta visar att arten finns kvar.

Liten borstspinnare, *Setina roscida*. Öl, Äleklinna flera exx. 3.VI (FAZS).

Punkterad lavspinnare, *Pelosia muscerda*. ♂. Öl, Kastlösa, Bjärby 1 ♂ på ljus 18.VII (BÅBS). Bör vara sträck.

Vinkelpunkterad lavspinnare, *Pelosia obtusa*. ♂. Öl, Möckelmossen 1 ♂ och 2 ♀♀ på ljus 13.VII och Bostorp 1 ♀ 25.VII (BÅBS).

Gulpannad lavspinnare, *Eilema pygmaeola*. Öl, Trollskogen 13.VII (KSMS).

Stor lavspinnare, *Lithosia quadra*. ♂. Öl, Trollskogen flera exx. 24.VII (KDVS), flera exx. 29.VII (GUSS, LTSS), 28.VII (KSMS), c:a 20 exx. 23.VII (BAÖS, FAZS, F.I.), 2 ♂♂ 31.VII (HEYS), Öl, Bostorp 1 ♂ och 1 ♀ på ljus 24.VII (BÅBS), Trollskogen 10 exx. 28.VII och Bejershamn 1 ex. 15.VII (BZZS), Dörby 1 ex. 26–30.VII (KAHS), Sm, Grytsjön 1 ex. 7.VIII (FAZS). Trollskogsdjur är inte sträck, resten kan diskuteras.

Gulfläckig igelkottspinnare, *Hyphoraia aulica*. ♂. Öl, Jordtorpsåsen 3 exx. honlockade i slutet på maj (BÅBS), 6 observationer 6.VI (HEYS).

Vit tigerspinnare, *Spilosoma urticae*. Bl, Järnavik 1 ex. 30.VII (BAÖS, F.I.).

Tvärstreckat mottfly, *Schrankia taenialis*. ♂. Öl, Törnbotten 16.VII (KSMS).

Tvärlinjerat vickerfly, *Lygephila viciae*. ♂. Sm, Millemåla 5.VII (KSMS).

Vinkelbandat ordensfly, *Catocala nupta*. Öl, Kastlösa, Bjärby 1 ♂ på bete 7.VIII (BÅBS), Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS), Stenåsa 2 exx. 5.IX, Dörby 1 ex. 4.IX, 1 ex. 23–24.IX och 1 ex. 27.IX–1.X (KAHS).

Vägbandat ordensfly, *Catocala sponsa*. ♂. Öl, Trollskogen 28.VII (KSMS), Karum 1 ex. 26.VII–7.VIII (FOUS).

Akervindefly, *Emmelia trabealis*. ♂. Öl, Jordtorpsåsen 1 ex. 9.VII (OLBS), Karum 4 exx. i juni och augusti (FOUS), Arontorp 1 ex. 30.VII (BZZS), Skarpa Alby flera exx.

slutet juni (JMLS), Trollskogen 1 ex. 24.VII (KDVS).

Brun sälgsotsläpare, *Nycteola degenerana*. Sm, Västervik, Borgö 1 ex. 29.VII (EFAS).

Äsfly, *Moma alpium*. Öl, Skarpa Alby 1 ex. 28.VI (JMLS), Sm, Simpevarp, Ekerum 2 exx. 1.VII (OAOS).

Strecktecknat aftonsfly, *Acronicta strigosa*. ♂. Öl, Gårdby 1 ex. 5.VII (OLBS).

Blekgult lavfly, *Cryphia domesticata*. ♂. Öl, Karum 1 ex. (FOUS), Lenstad 1 ex. 10.VII (BAÖS, F.I.).

Poppelbuskfly, *Amphipyra perflua*. ♂. Öl, Trollskogen 28.VII (KSMS), Öl, Gårdby 1 ex. 9.VIII (BZZS).

Kretsfly, *Dicycla oo*. ♂. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 2.VII (LTSS), Öl, Karum 1 ex. 26.VII–7.VIII (FOUS), Arontorp 2 exx. och Bejershamn 1 ex. (BZZS).

Gulbrunt rovfly, *Cosmia affinis*. ♂. Öl, Västerstad 8 exx. 28.VIII (FOUS).

Leversfärgat ängsfly, *Apamea epomidion*. ♂. Öl, Nabbelund 28.VI (KSMS).

Strandängsfly, *Mesoligia literosa*. Sm, Nybro 16.VII (KSMS).

Litet stamfly, *Amphipoea crinanensis*. Sm, Nybro 15.VIII (KSMS).

Tvillingfläckat rörfly, *Archana geminipuncta*. ♂. Öl, Runsbäck 1 ex. 8.VIII (LTSS).

Spensligt rörfly, *Archana dissoluta*. Öl, Runsbäck 2 exx. 8.VIII (LTSS).

Grenkungsljuspuschongfly, *Cucullia lychnitis*. ♂. Öl, Arontorp 1 ex. 27.VI (BZZS).

Vitgrått träfly, *Lithophane ornitopus*. ♂. Sm, Grytsjön 1 ex. och Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 10.IV (LTSS), Västervik, Borgö 2 exx. 9.IX (EFAS).

Större mantelfly, *Xylena exoleta*. ♂. Bl, Torhamn, Sibbaboda 2 exx. på lockbete 27.X (HEYS, N. S.), Öl, Arontorp 1 ex. 20.IX och Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS), Gårdby 1 ex. på bete 7.X (HEYS, JHES), Lilla Frö 1 ex. på bete 17.IX, 2 exx. 21.IX (KDVS), S. Möckleby 1 ex. 26.IX (KDVS, GUSS).

Svartprickigt plattfly, *Conistra rubiginosa*. Mycket bra år från början oktober och framåt (BZZS, LTSS).

Gulhövdat plattfly, *Conistra erythrocephala*. Öl, Bejershamn 1 ex. 13.IX, 1 ex. 5.X och 1 ex. 10.X (BZZS).

Kamsprötat lundfly, *Pachetra sagittigera*. Sm, Nybro 27.VI (KSMS), Simpevarp, Ekerum 1 ex. 1.VII (OAOS).

Ginstfly, *Lacanobia w-latinum*. Sm, Nybro 30.V (KSMS), Gamleby flera exx. (EFAS).

Ockragult nejlikfly, *Hadena irregularis*. Öl, Möckelmossen under exkursion 19.VI (flera samlare), Möckelmossen 3 exx. 22.VI (BZZS), 1 ex. 6.VII (OLBS).

Vitbandat nejlikfly, *Hadena compta*. ♂. Sm, Växjö 1 ♀ 23.VI och 1♂ 1.VII (EKIS). Tre fynd av arten i samma område inom ett år.

Grått sälgfly, *Orthosia gracilis*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 11.IV (LTSS).

Havsstrandsjordfly, *Agrotis ripae*. Öl, Trollskogen 13.VII (KSMS).

Grått johannesörtfly, *Actinotia hyperici*. Sm, Västervik, betydligt särre i numerär än förra året (EFAS), Loftahammar 2 exx. 25.VII (FOUS).

Grönt jordfly, *Acetobia praecox*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 18.VIII (LTSS), Öl, Karum 1 ex. (FOUS), Bejershamn 1 ex. 30.VIII (BZZS).

Punkterat jordfly, *Eugnorisma depuncta*. Öl, Karum allmän 1998, inget ex. under 1999 (FOUS).

Gråvattrat bandfly, *Epilecta linogrisea*. Öl, Gärby 1 ex. 9.VIII (BZZS, FAZS), Sm, Västervik, Borgö ganska frekvent (EFAS).

Rödkantat jordfly, *Eugrapha sigma*. Öl, Törnbotten 16.VII (KSMS), Sm, Simpevarp, Ekerum flera exx. 1.VII (OAOS), Loftahammar 1 ex. 25.VII (FOUS).

Ljust hallonjordfly, *Diasria florida*. Öl, Ottenbylund 18.VII (KSMS).

Högordiskt jordfly, *Xestia alpicola*. Sm, Västervik, Borgö 1 ex. 23.VIII (EFAS).

Hedjordfly, *Xestia castanea*. Sm, Västervik, Händelöp 1 ex. 12.VIII (OLBS).

Gråribbat kvällslövfly, *Naenia typica*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 8.VII och Öl, Runsback 1 ex. 20.VII (LTSS), Bejershamn 1 ex. 15.VII (BZZS).

Partiell andragenerationsdjur.

Att migranterna ökat i numerär under de senaste tio åren är helt klarlagt. Som synes av följande lista tycks även de partiella andragenerationarna följa denna trend. Om det beror på inflyg (många av fynden sker tillsammans med migranter) eller om det är en följd av milda somrar kan diskuteras. Givetvis kan båda faktorerna spela in.

Gråborotmott, *Nyctegretis lineana*. Öl, Bejershamn 1 ex. 28.IX (BZZS).

Falskt gräsmott, *Catoptria falsella*. Öl, Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS).

Punktsmalmott, *Dolichartia punctalis*. Öl, Runsback 1 ex. 26.IX (LTSS).

Brunhörnad lövmätare, *Scopula dimidiata*. Öl, Bejershamn 1 ex. 21.IX och Arontorp 1 ex. 26.IX (BZZS).

Grönaktig fältmätare, *Colostygia pectinataria*. Öl, Karum 22–24.IX (FOUS), Arontorp 1 ex. 28.IX (BZZS).

Benedsmätare, *Ligdia adustata*. Öl, Arontorp 1 ex. 29.IX (BZZS).

Krusbärsmätare, *Abraxas grossulariata*. Öl, Bejershamn 1 ex. 23.IX (BZZS).

Almfläckmätare, *Calospilos sylvata*. Öl, Bejershamn 1 ex. 18.IX (BZZS).

Pilbågmätare, *Semiothisa notata*. Öl, Dörby 1 ex. 19.IX (LTSS).

Citronmätare, *Ophistographis luteolata*. Öl, Karum 22–24.IX (FOUS), Arontorp 2 exx. 16.IX, 1 ex. 21.IX och 1 ex. 2.X (BZZS).

Syrenmätare, *Apieira syringaria*. Öl, Arontorp 1 ex. 11.IX (BZZS).

Björkmätare, *Biston betularia*. Öl, Runsback 1 ex. 1.XI (LTSS).

Flädermätare, *Ourapteryx sambucaria*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 1 ex. 25.IX (LTSS).

Grönaktig lavmätare, *Cleorodes lichenaria*. Öl, Runsback 15 och Dörby 19.IX (LTSS), Bejershamn 2 exx. 16.IX, 1 ex. 21.IX, 1 ex. 22.IX och 1 ex. 28.IX, Arontorp 1 ex. 19.IX (BZZS).

Blekgörn halvmätare, *Campaea margaritata*. Öl, Runsback 9 och 19.IX (LTSS), Öl, Karum 22–24.IX (FOUS), Bejershamn 3 exx. 21.IX och 1 ex. 5.X (BZZS), Lilla Frö flera exx. 26.IX (KDVS).

Videsvärmare, *Smerinthus ocellata*. Öl, Lilla Frö 1 ex. 26.IX (KDVS).

Piltandvinge, *Notodonta zig-zag*. Öl, Skarpa Alby 1 ex. 18.IX (JMLS).

Vecklarespinnare, *Glaphisia crenata*. Öl, Stenåsa 1 ex. 21.IX (BZZS).

Trollspinnare, *Harpyia milhauseri*. Sm, Gamleby 1 ♀ 31.VIII (EFAS), Öl, Runsback 1 ex. 2.IX (LTSS).

Rosenvinge, *Miltochrista miniata*. Öl, Runsback 1 ex. 1.X (LTSS).

Rödfransad björnspinnare, *Diacrisia sanino*. Öl, Lilla Frö 1 ex. 4.IX (KDVS).

Björnspinnare, *Arctia caja*. Öl, Dörby 1 ex. 2.X (KAHS).

Brunstreckat näbbfly, *Hypena proboscidalis*. Bejershamn 1 ex. 11.IX och Arontorp 1 ex. 12.IX (BZZS).

Gulgrått tofsfly, *Herminia tarsipennalis*. Bejershamn 1 ex. 21.IX (BZZS).

Snedstreckat mottfly, *Schranksia costastrigata*. Öl, Bejershamn 1 ex. 21.IX (BZZS). Det kunde ju varit ...!

Svampfly, *Parascotia fuliginaria*. Öl, Lilla Frö 1 ex. 26.IX (KDVS).

Sikelfly, *Laspeyria flexula*. Sm, Kalmar, Nyhemskullen 12 och Öl, Runsback 21.IX (LTSS), Öl, Karum 22–24.IX (FOUS), Bejershamn 1 ex. 11.IX och Arontorp 1 ex. 28.IX (BZZS).

Åkervindefly, *Enmelia trabealis*. Öl, Skarpa Alby 1 ex. 24.IX (JMLS).

Gråkantat glansfly, *Deltote uncula*. Öl, Skarpa Alby 1 ex. 24.IX (JMLS).

Allmänt båtspinnarfly, *Pseudopsis fagana*. Öl, Runsback 1 ex. 9.IX (LTSS).

Mällfly, *Trachea atriplicis*. Öl, Bejershamn 1 ex. 14.IX (BZZS).

Lyktbärare, *Euplexia lucipara*. Öl, Runsback 1 ex. 21.IX (LTSS).

Gulaktigt lövfly, *Hoplodrina octogenaria*. Öl, Arontorp 1 ex. 6.X (BZZS).

Brungult lövfly, *Caradrina morpheus*. Öl, Runsback flera ex. under hösten, senast 1 ex. 6.XI (LTSS).

Grått kapuschongfly, *Cucullia umbratica*. Öl, Runsback 1 ex. 19.IX (LTSS), Skarpa Alby 1 ex. 8.X (HEYS, JMLS).

Rapportörer

I rapporten finns även en del Internetrapporter från "Swedish lepidoptera home page".

AAUS = Anders Amandusson, A.G. = Alexander Giselsson, ARNS = Sten-Arne Andersson, BAÖS = Anders Brattström,

BJOS = Jan-Olof Björklund, BZZS = Per-Eric Betzholtz, BÅBS = Bengt Å. Bengtsson, BZZS = Per-Erik Betzholtz, D.I. = Daniel Isaksson, EFAS = Stefan Ekröth, E.K. = Eva Karlsson, EKIS = Bruno Enekvist, EQTS = Håkan Elmquist, FAZS = Markus Franzén, F.I. = Fabian Idensjö,

FOUS = Markus Forslund, F.P. = Fredrik Persson, GPAS = Göran Palmquist, GUSS = Bertil Gunnarsson, HEYS = Benny Henriksson, IMBS = Lars Imby, JHES = Henrik Jeansson, JMLS = Magnus Jeansson, KAHS = Hans Karlsson,

KDVS = Dave Karlsson, KSMS = Peter Koch-Schmidt, LGÖS = Göran Liljeberg, LNYS = Ronny Lindman, LTSS = Mats Lindeborg, M.P. = Magnus Pettersson,

GUSS = Bertil Gunnarsson, HEYS = Benny Henriksson, IMBS = Lars Imby, JHES = Henrik Jeansson, JMLS = Magnus Jeansson, KAHS = Hans Karlsson, KDVS = Dave Karlsson, KSMS = Peter Koch-Schmidt, LGÖS = Göran Liljeberg, LNYS = Ronny Lindman, LTSS = Mats Lindeborg, M.P. = Magnus Pettersson,

OAOS = Anders Ohlsson, O.B. = Oskar Brattström, OLBS = Bo Olsson, R. L = Richard Lövgren, RUFS = Ulf Runefors, SLES = Lennart Sanded, S.E. = Stefan Eriksson, WEDS = Bengt Wendel, WCMS = Bengt Wickholm, ÅCHS = Christer Ågren.

Andra tankar om de melanistiska björkmätarna

JONATHAN WELLS

Ur *THE SCIENTIST*, Volume 13, #11 – May 24, 1999. Översättning: Bengt Andersson
Med benäget tillstånd av chefredaktör Alexander M. Grimwade, *THE SCIENTIST*.

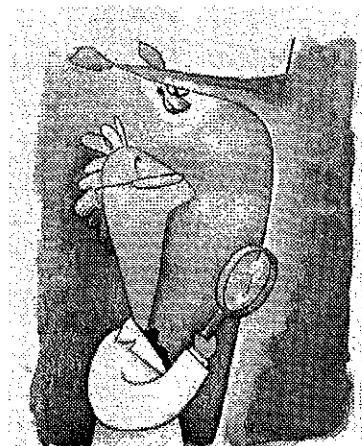
Varje studerande av utvecklingsläran kommer i kontakt med björkmätaren *Biston betularia*. Under den industriella revolutionen i England dök mörka former av björkmätaren upp. Denna melanistiska form blev mycket vanligare än den typiskt ljusa formen. När försök under 1950-talet pekade på den underliga, mörka färgen och fåglarnas predation som orsaken till att fler och fler individer blev mörka, blev 'industrimelanism' det klassiska exemplet på utveckling genom naturligt urval. Senare forskning har emellertid avslöjat stora blottor i denna klassiska historia. Det är dags att se det hela ur nya synvinklar.

Bakgrund

År 1896 noterade J.W. Tutt att typiska, ljusstecknade björkmätare var väl kamouflerade mot de ljusa lavarna som växte på trädstammarna i 'rena' skogstrakter. I de marker där den industriella nedsmutsningen hade dödat lavarna och därigenom exponerat stammarna och gjort dem mörkfärgade, var de melanistiska formerna bättre kamouflerade. Eftersom de iögonfallande individerna i högre grad riskerade att bli offer för predation av fåglar, hävnisade Tutt ökningen av andelen mörka individer till 'det naturliga urvalet'.

På 1950-talet testade Bernard Kettlewell idén experimentellt genom att märka flera hundra individer björkmätare, såväl typiskt ljusa som melanistiska. Sedan placerade han dem på trädstammar i en nedsmutsad skog nära Birmingham, England.

Kettlewell iakttog genom kikare att de melanistiska tycktes vara mindre iögonfallande än de typiskt ljusa, och att fåglar tog de ljusa, mer avstickande mätarna oftare än de mörka.

Figur 1. Illustration: A. Canamucio.

Samma natt återfångade han 27,5 % av de mörka men endast 13,0 % av de ljusa. Hans slutsats blev att betydligt fler melanistiska individer hade klarat sig från predation. Senare upprepade Kettlewell detta experiment i en ej

förorenad skog i Dorset, England, där återfångsten gav de motsatta procenttalen mot dem han fick i Birmingham.

Hans slutsats blev: "Fåglar fungerar som urvalmekanism just på det sätt som det antagits i utvecklingsläran", och att industrimelanism var "den mest släende evolutionella förändring som hittills hade bevittnats hos någon organism."

Fortsatta experiment utförda av andra biologer tycktes bekräfta Kettlewells slutsatser. När industrimelanismen hos björkmätarna började minska efter ett antal miljölagar mot utsläpp av förorenande ämnen ("troligen för att utsläppen inte längre mörkfärgade trädstammarna"), antogs denna minskning bero på predatorernas ändrade matvanor.

Industrimelanismen hos björkmätare blev snabbt läroböckernas bästa exempel på naturligt urval som grund till utvecklingen. Tvivel mot denna klassiska historia började emellertid resas efter Kettlewells experiment, och det är nu klartlagt att dessa försök innehöll fundamentala sprickor.

Problem med den klassiska historien

När biologer tittade bortom Birmingham och Dorset, där Kettlewell hade utfört sina försök, fann de skiljaktigheter i den förväntade utbredningen av melanistiska björkmätare.

Till exempel, om melanistiska individer klarade sig så mycket bättre på grund av urvalet som Kettlewells experiment tycktes visa, då skulle de fullständigt ha ersatt de ljusa individerna i starkt förorenade trakter såsom Manchester. Så var det emellertid inte, vilket indi-

kerar att andra faktorer än urvals-predation måste påverkat frekvensen melanistiska björkmätare.

I det lantliga östra England, där ringa föreningar skulle ha inneburit att de ljusa björkmätarna varit bättre kamouflerade, var frekvensen mörka exemplar hela 80 %. Detta fick D.R. Lees och E.R. Creed att anta att "antingen var predationsförsöken och testerna av synligheten för människor missleddande, eller var någon eller några faktorer tillsammans med urvalspredation, ansvarigt för den höga frekvensen mörka individer i undersökningsområdena."

Genom att granska de geografiska vittnesbördens drog 1990 R.J. Berry slutsatsen: "Det är helt klart, att de mörka björkmätarnas frekvens bestäms av mer än påtaglig tydlighet som leder till fågelpredation."

En anmärkningsvärd diskrepans i melanismens utbredning var dess bristande korrelation till lavarnas utbredning på trädstammarna. Till och med Kettlewell hade observerat att melanismen började avta innan lavarna kom tillbaka, och Lees fann bristen på korrelationen till lavarnas stamtäckning, ett faktum som han ansåg vara "förvånande med hänsyn till resultaten av Kettlewells urvalsexperiment."

Även i USA gjordes liknande iakttagelser: "Minskningen idag av frekvensen mörka björkmätare i Nordamerika, är förvånande med hänsyn till den klassiska historien."

Uppgången och fallet för industrimelanism berodde alltså inte på lavarnas förekomst! Varför i all världen tycktes då lavarna ha så stor signifikans i Kettlewells experiment?

Invändningar mot försöken

Kettlewell använde sig inte av björkmätarnas vanliga viloplacer. I sina försök placerade han dem på trädstammar och tillkännagav, att "de inte gavs tillfälle att välja viloplats... Jag medger, att de i så fall säkerligen hade valt ett ställe högre upp i träden."

Han antog emellertid att han kunde bortse från detta. Före 1980 delade de flesta forskare Kettlewells hypotes, och många av dem fann det bekvämt att utföra predationsförsök med döda individer som limmades eller nälades fast mot trädstammarna. Några av biologerna som använde döda mätare misstänkte dock att tekniken var otillfredsställande. Till exempel noterade J.A. Bishop och L.M. Cook avvikeler i sina resultat, med att "de kan bero på att vi inte helt imiterar levande fjärilars naturliga viloplacer när vi använder oss av döda."

De flesta läroböcker visar bilder på björkmätare som har placerats på trädstammar för hand (fig 2). Sedan 1980 är det emellertid klarlagt att fjärilarna normalt inte vilar där. K. Mikkola observerade att "den normala viloplatsen för björkmätare är under små mer eller mindre horisontella grenar, troligen högt uppe i kronorna, och att arten förmögligen bara tillfälligt vilar på stammarna." Han påpekade att "nattaktiva mätare, som släpptes i ljus tillräckligt starkt för att det mänskliga ögat skulle fungera, mycket väl kunde välja en viloplats så fort som möjligt och sannolikt ej på ett normalt ställe." Alltså "misslyckades

Kettlewell att visa på kvalitativ predation av fåglar eller andra predatorer under naturliga förhållanden."

Mikkola använde fångade fjärilar, men iakttagelser av vilda björkmätare stödjer hans slutsats. Under 25 år av fältarbete kunde C.A. Clarke och hans kollegor iaktta endast en björkmätare på en trädstam, och de slog fast, att "det inte var där björkmätare tillbringade sin dag". Andra forskare bekräftade samma sak, nämligen att björkmätare under dagen vilar på eller under smågrenar uppe i trädkronorna.

Det tycks alltså som det mest klassiska exemplet på naturligt urval faktiskt är ett exempel på ett onaturligt urval!

Fortsarande väljer läroböckerna att redovisa den klassiska historien med industrimelanism hos björkmätare som evolution i sin prydno. Det är klart vilseledande att illustrera historien med fotografier som visar fjärilarna vilande på trädstammar med olika lavbeklädnad (fig 2). Särskilt som björkmätare inte vilar så i det fria!

Figur 2. Våra elever förtjänar bättre!

Allt pekar dock fortsarande på att det naturliga urvalet fungerar enligt Darwins tankar, men exemplet med björkmätaren är bedrägligt.

Landskapsinsekt — Småland Bålgeting *Vespa crabro* L.

Bålgetingen är vår största geting och kan bli ända upp till 35 mm lång.

Färgen är gul eller rödgul men vissa kroppsdelar är bruna. Bålgetingen är en värmekrävande art som företrädesvis bygger sina bon i stora ihåliga ädel-lövträd. Den övervintrade bålgeting-drottningen anlägger nya bon varje vår. Under sitt arbete får hon hjälp av de först kläckta obefruktade honorna, s.k. arbetsgetingar, så att hon helt kan ägna sig åt äggläggning. Arbetsgetingarna skaffar även för avkomman behövlig föda som består av söndertuggade insekter. Troligen är stora ihåliga träd också viktiga som skyddande och relativt varma övervintringsplatser. Särskilt under år då många drottningar lyckats övervintra kan boplatser göra att bon även anläggs på vindar, i uthus, fågelholkar eller liknande.

De första drottningarna syns normalt i maj och samhällena dör ut i oktober. Bona kan nå en ansenlig storlek och är inte sällan betydligt större än ett människohuvud. De är mycket aktiva djur både dag och natt och endast

mulna och regniga dagar verkar dämpa deras aktivitet.

Bålgetingen har tidigare varit vitt utbredd i Götaland och Svealand. Idag förekommer den framförallt i södra och i sydöstra Sverige, Mälardalen och på Öland. I östra Småland, på Öland och i Östergötland förekommer den relativt allmänt. Den är känslig för klimatiska variationer och detta tillsammans med bristen på lämpliga boplatser gör att arten idag är hotad. Bålgetingen har gått starkt tillbaka i hela Nordeuropa och är bl a utdöd i Norge och akut hotad i Finland.

Bålgetingarna ansågs tidigare vara lättretliga och farliga för människan. Ett stick dödar en mindre fågel och ett flertal stick lär till och med kunna döda ett litet barn.

Idag betraktas bålgetingen som en fredlig geting jämfört med många andra getingar, vilket ändå innebär att man bör ha respekt för den. I närheten av boet kan arbetsbin agera skyddsvakter och faktiskt anfalla människor som kommer för nära.

Bålgetingen (Vespa crabro Linnaeus) bygger sina bon i ihåliga träd, främst ek. Den har försunnit från stora delar av sitt forma utbreddingsområde men förekommer lokalt relativt allmänt i sydöstra Sveriges kuststräckor samt i Mälardalen.

Text: Markus Forslund.

Publicerat med tillstånd av Sveriges Entomologiska Förening. Övriga landskapsinsekter med bilder på SEF:s hemsida:

<http://www.sef.nu/>

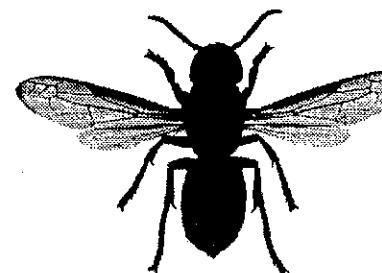

Foto: Bengt Andersson

Insekterna gjorde det först! (3)

BENGT ANDERSSON

Det mesta av vad vi människor lär oss är vad vi ser, inte vad vi hör. Emellertid är ljud uppenbarligen viktigt för oss eftersom vi talar språk och uppskattar musik, som dessutom fram-kallar olika sinnesstämningar. Insekter frambringar också musik och har mycket stor användning för ljud som kommunikation. Några har ytterst förfinade instrument för att producera dessa ljud.

De flesta av insekternas ljudyttringar är av ren serenadkaraktär, dvs ljuden frambringas för att locka till sig individer av det motsatta könet. Det är i regel bara hanarna som 'sjunger'. För att inte någon hona av fel art ska lockas fram till älskog är arternas lockläten specifika. En vanlig vårtbitares ihärdiga spelande under ljumma sensommarmarkvällar drar endast till sig honor av samma art. Det vore eljest en onödig ansträngning!

För att framställa ljudet används olika metoder. Gräshopporna spelar genom att gnida en rad taggar på bakkanten mot den främsta ribban på framvingarna. Vårtbitarna och syrsorna stridulerar med framvingarnas baser, vilka upplyftade över bakkroppen gnids mot varandra. Uttrymmet under desamma fungerar som en resonansbotten.

Cikadorna och stritarna har ett helt annorlunda byggt organ. De stridulerar, gnider, inte utan frambringar sina toner med ett 'trumskinn', som försätts i svängning av en oerhört kraftig muskel på insidan. Stritarnas sång är dock mycket svag och fordrar förstärkare för att vi ska kunna uppfatta den. Hos vissa arter bland dem spelar även honan (Lindroth 1967)!

Enklare stridulationsorgan, vars ljud har en avskräckande verkan på fiender,

finns hos många andra insekter. Långhörningar och tordyvlar gnisslar genom gnidning av halssköldens bakkant mot skutellen, dödgrävorna av täckvingarna mot bakkroppen.

Den nyligen beskrivna skalbaggen Ehnströms dvärgfjädervinge *Baranowskiella ehnstromi* Sör, gamla världens minsta bagge (0,4 mm) som lever i sälgtickans porer, visade sig ha ett stridulationsorgan under täckvingarna (Sörensson 1997)! Ingen har dock hört ljudet och det vore väldigt intressant att få reda på vad det ska användas till. Artens upptäckare Bengt Ehnström (in litt.) har dock en personlig förklaring:

— *Skulle man leva ensam i ett rör som mynnar ner mot avgrunden i hela sitt liv, tror jag att även jag skulle sjunga!*

Tambiet *Apis mellifera* frambringar ljudimpulser genom vingvibrationer under den s k bidansen i kupan. Kupkompisarna blir därigenom informerade om avståndet till födokällan.

En metod att frambringa ljud utan några speciella organ på kroppen utnyttjas av dödsuret *Anobium punctatum* (skalbagge, fam. Anobiidae). Hanarna slår helt enkelt halsskölden mot väggen i den larvgång de sitter i. Tavelramar av trä och gamla spinnrockar kan än idag hysa dessa 'tickare', som jag själv har upplevt mycket störande nattetid i en

sommarsluga på Gotland. Motiveringen till tickandet är troligen att markera sitt revir.

Ett liknande beteende har den sällsynta *Nothorhina punctata*, relikbock, som håller konsert under varma sommardagar genom att krypa in mellan barkflagor så att kroppens över- och undersida nästan vidrör substratet och låta kroppen vibrera mot barken (Horion 1974). Är man uppmärksam kan det smatrande ljudet avslöja skalbaggen.

Aven larverna till vissa långhörningar har förmåga att frambringa ljud (Viktorsson et al. 1996).

Några flygande insekter har utvecklat en signal som bara är en bi-effekt till flygningen och alltså inte är ett primärt ändamål. Det bästa exemplet på detta är myggonor, som attraherar hanarna med sin flygton. Stickmyggors oemotståndliga surr ligger på cirka 500 Hz, och även om det framställs artificiellt, t ex på en fiol, attraheras myghanarna starkt.

Helt klart är att alla popartister har mycket att lära ännu! Visserligen kan de med viss musikalitet attrahera sina groupies, men för att bli lika effektiva som insekterna att locka till sig det motsatta könet, fordras ett mycket bättre stridulationsorgan än plektrum och elgitarr! Fast visst är markeringen av reviret, d vs scenen, högeffektiv!

Referenser

- Akre, R. D., Paulson, G. S. & Catts, E. P. 1992. Insects did it 1ST. ISBN: 0877705178
- Andersson, B. 1998. Europas minsta skalbagge funnen i Nybro. — Lucanus 3: 38-39.
- Horion, Ad. 1974. Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. Band XII: Cerambycidae.
- Lindroth, C. H. 1967. Entomologi. — Almqvist & Wiksell/Gebers Förlag AB. Sthlm.
- Sörensson, Mikael. 1997. Morphological and taxonomical novelties in the world's smallest beetles, and the first Old World record of Nanosellini (Coleoptera: Ptiliidae). — Systematic Entomology 22: 257-283.
- Viktorsson, J. & Wikars, L.-O. 1996. Ljudalstring och kannibalism hos larver av tallbock *Monochamus sutor* L. (Coleoptera: Cerambycidae). — Ent. Tidskr. 117: 29-33.

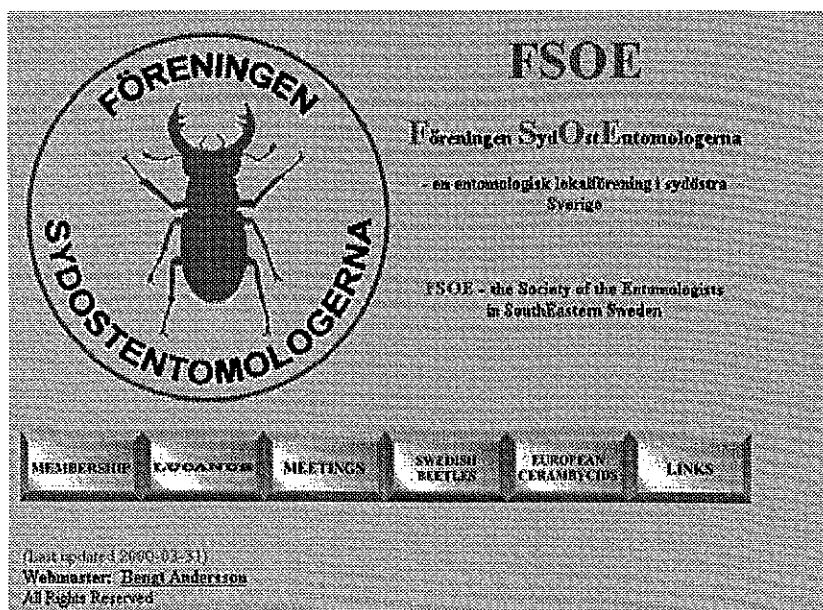
Webbsidor om insekter

BENGT ANDERSSON

Den ny adressen till Föreningen SydOstEntomologernas webbsida som numera hittas på www.ng.hik.se/~fsoe, har varit välbesökt under det år som gått, med cirka 1200 besök.

Du som har varit inne på sidan nylingen har säkert märkt att räknaren är borta. Orsaken är att den tog aldeles för lång tid att ladda ner. Jag har ännu inte bestämt om jag ska skaffa en ny eller helt enkelt låta bli räknare över huvudtaget. Förslag?

Viss övrig uppdatering av sidan har förekommit under vintern. Aktuella möten finns med under 'MEETINGS', som uppdateras kontinuerligt.

Nytt utseende på FSOE:s hemsida.

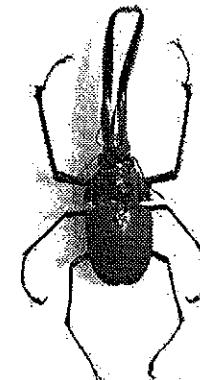
ALLMÄNT

➤ <http://vidal.med.puc.cl>

En privat hemsida som innehåller bilder och beskrivningar på engelska och spanska av insekter från Chile. Tretton ordningar inklusive de stora om fjärilar och skalbaggar. Dessutom ett riktigt galleri med länkar till insektsidor i Chile och hela världen. Vill du besöka Chile kan du leta efter utflyktsmål på sidan. Även naturbilder och kartor som kan vara till hjälp.

Webmaster är en plastikkirurg, Pedro Vidal, som i botten har ett brinnande skalbaggsintresse.

Vår hemsida har en länk till denna sida.

Darwins skalbagge, *Chiasognathus granti*, en av Chiles mer paranta ekoxbaggar.

FJÄRILAR

➤ www.ida.his.se/ida/htbin/breport

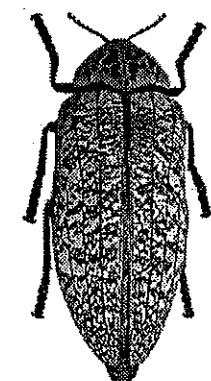
Fjärilsobservationer – Sverige 2000. En måstesida för fjärilsvänner och andra som vill hålla sig å jour med vilka fjärilar som observeras, när och var och av vem! Millenniets första observation kanske redan är publicerad här, men vem vet? Se vidare i ämnet på p 26!

SKALBAGGAR

➤ www.coleoptera.org

Coleoptera Home Page. En repris från förra numret! Orsaken till denna uppreppning ligger i att jag själv har haft extra nytta och nöje av sidan sedan sist. Jag ville nämligen få kontakt med jordlöparespecialister boende i västra USA samt specialister på amerikanska svartbaggar. Denna sida ger möjlighet att söka på alla data i en lista med samtliga entomologer som är medlemmar i Coleoptera Society. Många napp blev det!

För entomologer som arbetar med skalbaggar och andra som är intresserade av insekter. En måstesida för alla entomologer! Länkar till böcker, materiel, kataloger, museer, insektsljud, skadeinsekter, systematik, entomologisk ordlista, medlemsmatrikel ... Allt!

Praktbaggen *Aaata fuscata*, Iran, hammar först i alla listor!

Strövtåg i Kalmar län 1998

CLAES ELIASSON

Efter avslutandet av mina studier av biologin hos veronikanätfjärilen *Melitaea (Mellicta) britomartis* i Millemåla-populationen sommaren 1998 ägnade jag tiden åt att dels se på några klassiska skalbaggslokaler, dels att per cykel färdas norrut genom Kalmar län upp till Östergötland. Jag spanade naturligtvis efter lämpliga miljöer för *britomartis* men påträffade inga lokaler som inte redan var kända.

Veronikanätfjärilen *Melitaea (Mellicta) britomartis*

Flera biotoper i dalgången mellan Gamleby, Stångeland och Dalhem, där jag påträffade *britomartis* 1968, var påfallande oförändrade och kronärtsblåvingen *Plebejus argyronomos* hade den 17 juli just kläckt vid Billsjön. Då jag inte sett området alls under de trettio år som förflyttit är jag övertygad om att minnesbilderna överensstämmer väl. Speciellt glad blev jag då jag upptäckte att de betade sluttningarna öster om den lilla bäcken väster om vägen mellan Dalhem och Larum var sig helt lika med endast ett extensivt bete. Här flög nu snälsprötrad bastardsvärmare *Zygaena osterodensis*

och antennmalen *Nemophora metallica* talrikt.

Förändringar

När jag kom hem studerade jag anteckningarna från 1968 och upptäckte då att den riktiga *bromartis*-miljön i detta område var en liten väg i sandig terräng genom fd betesmarker strax väster om bäcken, som redan då var nyplanterade med tallar. Nu hade dessa vuxit upp till höga träd och förhindrade säkerligen även en del av kvällssolen på de betade sluttningarna. Det ser således ut att främst vara förändringarna i markanvändningen som lett till artens försvinnande här och i betydligt mindre grad det mycket dåliga sommarväret 1987, vilket tidigare framhävts som främsta orsak. Årets studier av tidigare lokaler för *bromartis* i Gästrikland och Uppland tyder också på en hastigt minskad areal av lämplig livsmiljö.

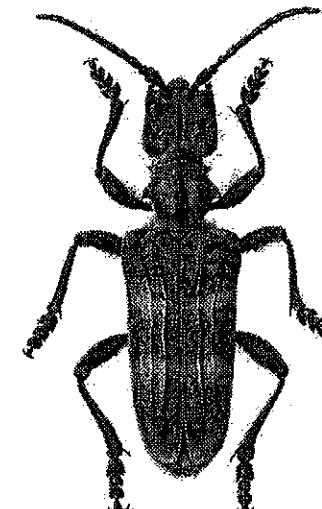
Skalbaggar

Den korta cykelturen mellan Bäckebo-Hornsö-Strömsrum-Mönsterås bjöd mellan den 11-14 juli 1998 på bekantskapen med många iögonfallande skalbaggar jag aldrig tidigare sett, såsom vedknäpparen *Stenagostus rhombeus (villosus)*, kapucinbagge *Bostrichus capucinus* och smal getingbock *Xylotrechus antilope*.

Skalbaggar är nu inte mitt egentliga intresseområde, men då pincetten

glömts hemma och fjärilarna var fätaliga gav jag kusarna en chans att fångsla mig. Senare har det framkommit att några av erfarenheterna jag gjorde kanske var ovanliga och därför värda att omnämna.

På den första eken längs landsvägen mellan Ålem och Pataholm, mot vilken jag lutade min fullpackade cykel, upptäckte jag en alldelvis färsk savfläck som ännu ej mörknat och därför var i det närmaste osynlig.

Ekträdlöpare *Rhagium sycophanta*.

Runt detta flöde i bottens av en djup barkspringa satt ett mindre sällskap av ekträdlöpare *Rhagium sycophanta*. De var från början åtta stycken (minus två insamlade) och hade följande dag ökat till nio. Samma individer tittades till vid flera tillfällen eftersom jag reste tältet i närheten, och jag kunde konstatera att de knappast flyttade sig alls.

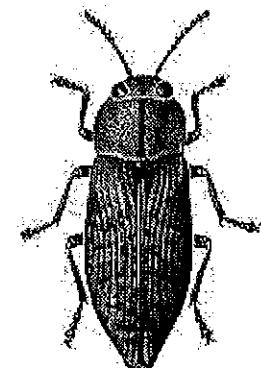
En parning observerades på morgonen och två på sena efter-

middagen. På andra mörkare savflöden i omgivningen påträffades inga stationära exemplar, men en flygande individ insamlades då den landade på en savande ek och ytterligare en visade sig under sista dagen på en savfläck som dittills ockuperats av en ekoxhanne.

I själva Strömsrumsområdet besökte jag ett 20-tal mörkare savfläckar under olika tider på dygnet utan att arten kunde påträffas här. Ekträdlöparen förefaller således vara en mycket sällskaplig art. De satt för övrigt så tätt tillsammans i den trånga savande sprickan, att denna inte kunde rymma samtliga individer. Arten föredrar möjligen eksav som ännu inte påverkats nämnvärt av jästsvampar.

Parasitstekel

Den andra iakttagelsen som kan vara särskilt intresse gäller en mycket iögonfallande parasitstekelart, *Atanycolus neesii* (Marshall), som vid två till-

Aspraktbaggen *Poecilonota variolosa*.

fallen observerades på aspar med färska flyghål av aspraktbaggen *Poecilonota variolosa*.

Ett av exemplaren var i färd med att lägga ägg i veden vid basen av en asp med de typiska flyghålen av praktbagen, och ett exemplar påträffades krypande på en asp med flyghål över hela nedre hälften av stammen, där även en vuxen asp-praktbagge påträffades. Båda steklarna insamlades den 11 juli vid Ruggstorp respektive Vitesten.

Stekeln är 10 mm lång exklusive den 13 mm långa äggläggningsapparaten. Färgen är svart med klart orangegul och bakåt rundad bakkropp, svarta ben och kraftigt svartade vingar.

Det är en art som även en entomolog med andra intressen finner delikat

Förf.s adress: Bäcktorpet, Torphyttan 16, SE-711 91 LINDESBERG

Millenniets första insekt

Sedan årsskiftet har åtskilliga fjärilsrapporter kommit in på Fjärilsidan.

Först var Per-Eric Betzholtz:
"Så var det igång...
Igår kväll (den 4 januari, red.) flög en Conistra rubiginosa (f.d. vau-punctatum) runt min ytterlampa i Arontorp under en hel minut, innan den snällt satte sig på väggen för identifiering. Tempen har inte varit särskilt hög de senaste dagarna, runt noll grader."

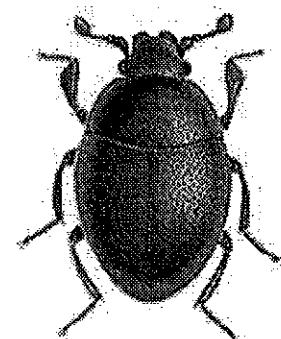
Men en skalbaggssamlare var ändå allra först:

"Jag var ute och tog Abraeus granulum (fig. 1) 1/1 2000 - årtusendets första skalbaggsfynd??

Många hälsningar, Mikael Sörensson."

nog att insamla och den bör alltså inte vara förbisedd. På Riksmuseet i Stockholm finns dock inga svenska exemplar, så jag utgår från att den nog är mycket lokal och sannolikt knuten till ett fatal vedlevande värdarter.

För artbestämningen av samtliga skalbaggar påträffade under perioden svarar Bengt Ehnström och samtliga fynd av rödlistade arter kommer att läggas in i ArtDatabankens databas. Parasitstekeln har artbestämts av Mark R. Shaw, National Museums of Scotland. Övriga data har lämnats av Lars-Åke Janzon på Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.

Figur 1. Histeriden *Abraeus granulum* (1,5 mm), millenniets första?

Eller vilken insekt var egentligen millenniets första? Skicka in uppgifter till redaktören på millenniets första inom 'din' ordning! Kommer att publiceras i nästa LUCANUS!

Årets insekt i SydOst – mullvadssyrsan

Årets art – en rubrik som är ny från och med i år i LUCANUS. Förhoppningsvis kommer rubriken att dyka upp även under kommande år.

Mullvadssyrsan *Gryllotalpa gryllotalpa* är en krabat som inte syns särskilt ofta på grund av sitt dolda liv i grävda gångar. Däremot kan den höras ibland, ett långvarigt, enformigt surrande eller rullande, liknande sången från nattskärran. Båda könen kan strikulera (se även p 20-21).

Mullvadssyrsa. *Gryllotalpa gryllotalpa*

I Småland, Blekinge och på Öland är mullvadssyrsan känd från ett litet antal lokaler. En av de ölandska lokalerna,

där man kan få höra den svirrande sången någon varm för-sommarkväll, är vid Gråborg. Man svänger in på grusvägen mot borgen mellan Tveta och Norra Möckleby, stannar på backkrönet och lyssnar mot väster.

Rapportera

Det vore intressant att få veta var mullvadssyrsan finns idag! Lämna in en rapport på både nya och gamla lokaler i sydöstra Sverige. Försök att vara så noggrann som möjligt vid lokangivelserna. Rapportmottagare är:

Håkan Lundkvist
Frösslunda 3080
380 62 MÖRBYLÅNGA
T 0585-440 83
E-post: hakan.lundkvist@telia.com

Årets inventeringsområden, ett uppdrag

Vi anser att av Årets områden 1999 behöver Rönnerum på Öland mer hjälp med artlistor! Dessutom behövs särskilt fjärilsobservationer från Hornsö-området, som under 1999 undersöktes intensivt med avseende på skalbaggar. "Sveriges i särklass bästa område för vedskalbaggar!" Där hittades många nya arter, trots att området anses vara mycket väl genomarbetat, t o m tre nya för Sverige! Med hänsyn till detta rekommenderas även de fjärilsintresserade att besöka detta högintressanta område både dag- och natttid!

Rapportmottagare: Mats Lindeborg.

Den lilla knäpparen *Drapetes mordelloides*, ett sagodjur från Hornsö!

Det vackra området Tomeshult (Emaboda-trakten) blir den 28 maj vårt exkursionsmål. Mera om detta i särskild annons!

Mimikry

BENGT ANDERSSON

Bland insekterna finns åtskilliga exempel på fenomenet mimikry. Det gäller att likna ett ”farligt” djur och därigenom bli skyddad från predation, trots att man själv är mycket beskedlig. Det är alltså inte fråga om någon maskering, tvärtom visar sig insekten gärna och tydligt med sina karaktärer som ska avskräcka eventuella predatorer.

Varning!

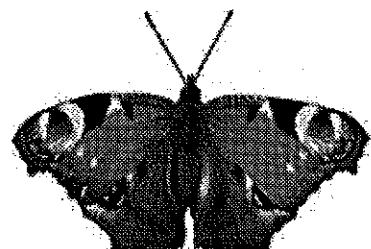
Ibland har insekten en klar varningsfärg, skräckfärg, och/eller ett tydligt mönster för att bara bli igenkänd utan att behöva härla något farligt. Den sjuprickiga nyckelpigan *Coccinella septempunctata* är ett utmärkt exempel på detta, som också brukar hämföras till mimicry. Har man som talgoxe en gång smakat en nyckelpiga med stark besk smak, är man säkert glad att nyckelpigan lätt kan känna igen vid senare tillfället! Alltså undviks bytet på grund av att det är lätt att känna igen.

En annan variant på ett skräckframkallande utseende är att plötsligt visa stora ögon mot fienden. Påfaglöga *Vanessa io* och videsvärmare *Smerinthus ocellatus* är två bra exempel i vår fauna.

Skrämselexempel

Den intressantaste formen av mimikry är dock härmningstypen (*mimikry = härla, grek.*). Att flugor, fjärilar och skalbaggar ’gärna’ liknar getingar finns

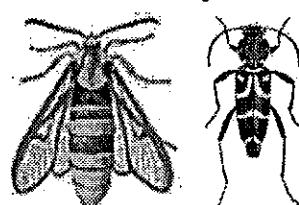
det många exemplen på. Orsaken till citattecknen runt ’gärna’ beror på att individerna själva naturligtvis inte vet om sin ofta mycket effektiva varningsutstyrsel. Förenklat uttryckt har det under utvecklingens gång visat sig att de arter som blivit begåvade med ett positivt utseende har klarat sig bättre än övriga artfränder, och nu finns bara de rätt tecknade kvar, sk *naturligt urval*.

Påfaglöga *Vanessa io*, skräms med ögonen.

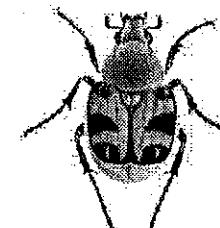
Videsvärmare *Smerinthus ocellatus*
skräms också med ögonen.

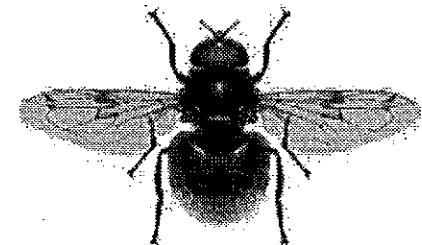
Poppelglasvinge *Sesta apiformis* t.v. och smal
getingbock *Xylotrechus antilope*, liknar getingar.

Poppelglasvingen liknar väldigt mycket en bålgeting, både när fjärilen sitter på en stam och med vingarna döljer att den saknar getingmidja men också i flykten. Jag har själv blivit lurad när fjärilen sakta cirklade runt en asp.

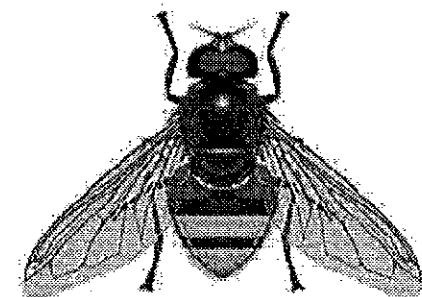
– Ska jag försöka ta den i handen, eller är det en bålgeting? Just när jag hade beslutat mig för glasvinge, var det tyvärr för sent. De är snabba när det gäller att undkomma tveksamma entomologer!

Humlebagge *Trichius fasciatus*,
skräms med sitt humleliku utseende

Humleblomfluga *Volucella bombylans*,
förvillande lik en stenhundia.

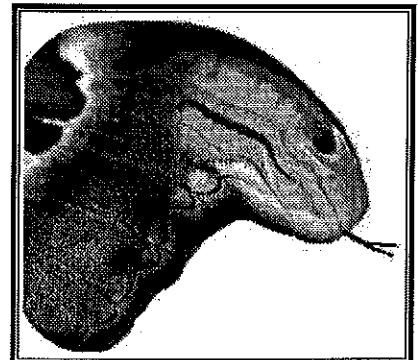
Blomflugan *Volucella zonaria*,
getinglik så det förlär.

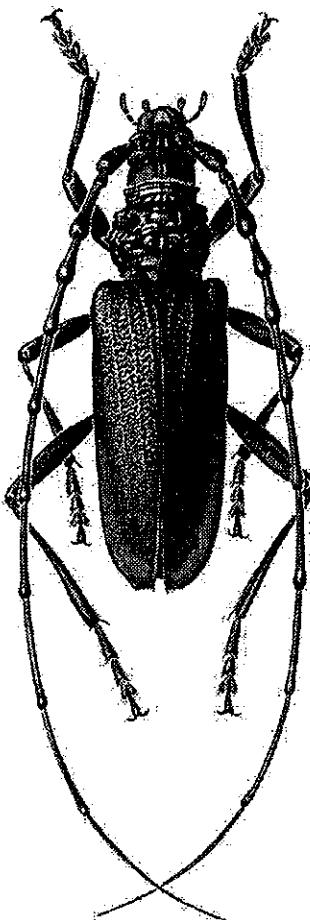

Tävling!

Här bredvid ser du ett utmärkt exempel på skrämselmimikry, en kobra upp i dagen. Bilden visar en del av en insekt. Förf. har dock lagt till tungan som en extra effekt. Vilken art står med denna otäcka mimikry?

Skicka ditt svar till förf. antingen som e-mail eller med vanlig post. Vinnaren lottas fram när samtliga svar har inkommit. Svaren ska vara inskickade senast den 30 juni 2000.

SydOstBaggen

Den stora ekbocken, *Cerambyx cerdo* L., är ölandsbaggen framför alla andra. Den har sin enda kända nordiska förekomst i Halltorps hage, ett naturvårdsområde vid Ekerumsbadet mellan Borgholm och Färjestaden. Området har kvar ett knappt tjugotal jättekar där skalbaggen utvecklas. Ekarna sparades vid den stora avverkningen på egendomen år 1918.

Larverna gnager ett par centimeter breda gångar i splinten just i flödeszonen under den grova barken och gör således stor skada på de angripna ekarna. I Sydeuropa, där ekbocken lokalt är talrik, betraktas den som ett allvarligt skadedyр.

Efter fem år förpuppas larven efter att ha förberett sitt utgångshål i barken. En varm eftermiddag eller kväll kring midsommar och under resten av sommaren, kan man se den ståtliga bocken klättra omkring på ekarna för att söka en partner. Efter parning och äggläggning har den fullbildade baggen gjort sitt. Både hanen och honan har alltså ett kort liv som imago.

Det är troligt att den stora ekbocken har ett begränsat antal år kvar som svensk skalbagge. Den lever i sin nordligaste utpost och de ekar som lämpar sig för dess utveckling är få och döende. Den nyligen upprättade skötselplanen för Halltorps hage går ut på att skapa fler ekar av lämpligt format. Förhoppningsvis kommer ekbocken att kunna överleva på sin nordligaste utpost under ytterligare flera generationer. Fridlyst i hela Sverige sedan hösten 1999.

Sommarmötet 2000

BOKA KVÄLLEN NU!

Fredag den 21 juli 2000 ca kl 18.00

Samling:

Nya Fjärilsmuseet, Halltorp, hos Mia och Sten-Arne.

På begäran: Ett möte sommartid för SydOst-turister och oss andra.

➤ Den ölandska sommarkvällen/natten ligger vidöppen för oss entomologer! Ingen vet vad ölandsnätter

kan ha i sitt sköte! Nya bekantskaper och t o m nya arter!

➤ Vi kan bespetsa oss på trevligt gemyt med gott kák och dryck efter eget tycke.

➤ Övernattningsmöjlighet finns, medtag sovsäck och liggunderlag.

➤ Information kan lämnas av Sten-Arne och styrelsen.

Meddelas även på FSOE:s hemsida.

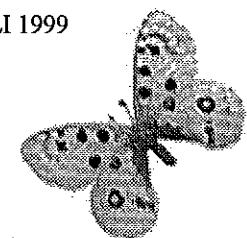

FÄLKURS MED NATURVÄRDSINRIKTNING INSEKTER PÅ GOTLAND

19 – 25 JULI 1999

Hur kan insekterna utnyttjas i naturvården?

Det finns närmare 30 gånger så många rygradslösa djur som rygradsdjur i vårt land. Av dem är en överväldigande majoritet insekter. Insekterna har fått en allt större betydelse inom naturvårdsarbetet särskilt när man tänker på 'biologisk mångfald', men även som signalarter och indikatorarter.

KURSINNEHÅLL: Kursen är tänkt att ge en allmän orientering om insekterna utifrån deras levnadssätt och betydelse för naturvården. I mån av tid kan vi också ta upp insekternas systematik och morfologi samt hur man fangar, examinerar och preparerar dem. Gotlands särart i fråga om insekter kommer naturligtvis att betonas under kursen. Tiden ågnas främst åt dagexkursioner till olika intressanta platser på Gotland samt föreläsningar, nattfångst och ev. preparationsarbete. Kursen avslutas med en tvådagarsexkursion till Stora Karlsö.

KURSLEDNING: Håkan Elmquist och Lars Imby
FÖRFÄRAGAN: ☎ 0159-125 95   08-38 57 76

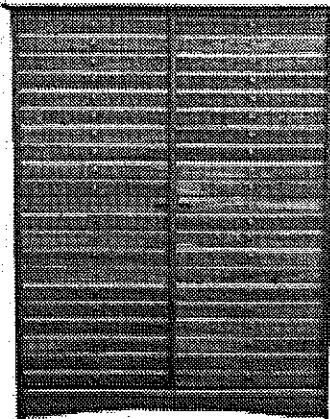
GOTLANDS LÄNS FOLKHÖGSKOLA, 620 12 HEMSE. ☎ 0498-20 36 50

Annons

NATURSKÅPET

INSEKTSSKÅP, SAMLARKÅP

Handgjorda skåp med glasade dörrar innehållande 40 lådor i formatet 40 x 50 x 5,6 cm som standardutförande.
 Lådorna är dubbelspontade för maximal täthet.
 Skåpet tillverkas i önskat träslag eller målás i passande lasyr.
 Spegeldörrar görs på beställning.

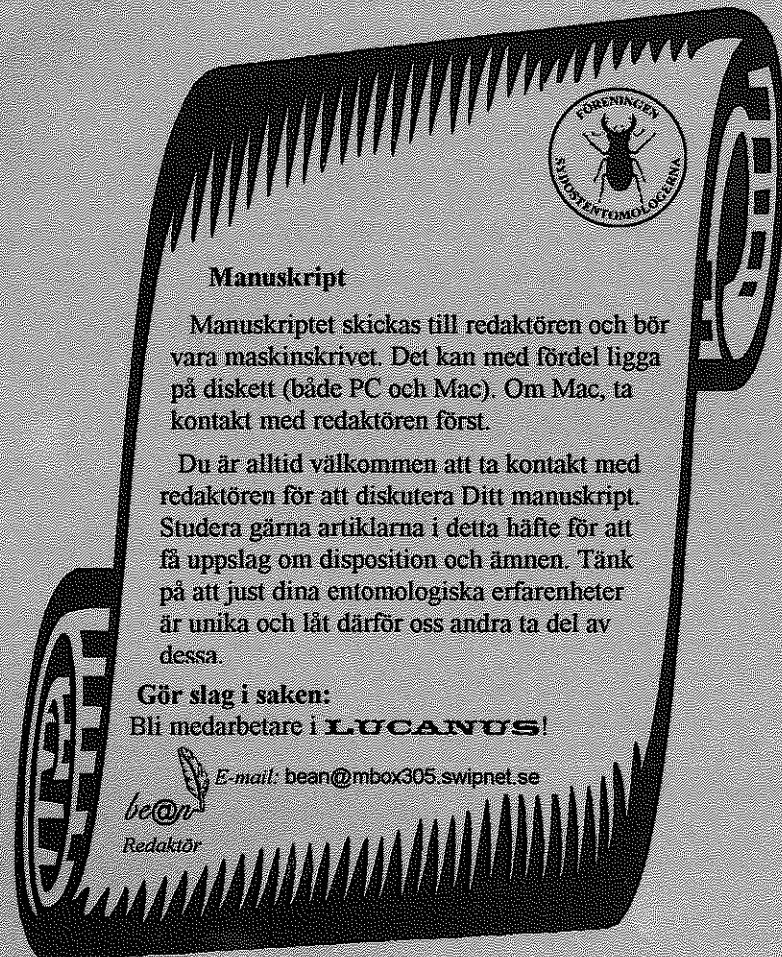
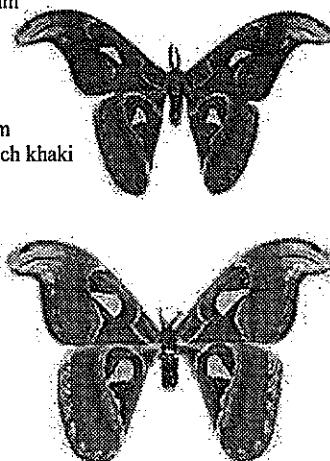
ENTOMOLOGISKT MATERIEL

Insektsnålar	Svarta	000-5 38 mm, nr 7	52 mm
	Blanka	000-5 38 mm, nr 7	52 mm
Microstift	Blanka	0,15-12 mm	
	Blanka	0,20-12 mm	
Spännbrädor		1-10	
Microbrädor		1-3	
Pergaminpapper	40 m/rulle	Ø 10, 15, 20, 30, 40 mm	
Konvoltut	Trekantiga	50 x 50 mm	
	Trekantiga	70 x 70 mm	
	Trekantiga	90 x 90 mm	
	Trekantiga	120 x 120 mm	
Håvringar	4-delade	Ø 30, 35, 40 och 50 cm	
Håvpåsar passande till ovanst. håvringar:	Vit, svart, mörkgrön och khaki		
Håvskäft	Laminat	70 cm fast längd	
Teleskopskäft	Laminat	24-50 cm	
	Laminat	24-76 cm	
	Laminat	24-89 cm	
	Laminat	24-115 cm	
	Laminat	43-80 cm	
	Laminat	43-115 cm	
	Laminat	43-150 cm	
	Laminat	43-185 cm	
	Laminat	43-220 cm	
	Laminat	110-330 cm	
	Laminat	110-440 cm	
	Laminat	110-550 cm	
	Duraluminium låsbar i valfri längd	33-70 cm	
	Duraluminium låsbar i valfri längd	65-140 cm	
Namnetiketter	Macro & Micro Norden		
	Macro Dagfjärilar Europa		
	Skalbaggar Sverige		
Plastazote	10 mm vit	1000 x 1500 mm	
Monterade fjärilar		2 st/låda	
Samlarlådor		40 x 50 cm	

Skicka gärna ett mail till mig: sten-a.andersson@telia.com

Ring eller faxa på ☎ 0485-565 440

© A&P Design 1999

Manuskript

Manuskriptet skickas till redaktören och bör vara maskinskrivet. Det kan med fördel ligga på diskett (både PC och Mac). Om Mac, ta kontakt med redaktören först.

Du är alltid välkommen att ta kontakt med redaktören för att diskutera Ditt manuskript. Studera gärna artiklarna i detta häfte för att få uppslag om disposition och ämnen. Tänk på att just dina entomologiska erfarenheter är unika och låt därför oss andra ta del av dessa.

Gör slag i saken:
 Bli medarbetare i **LUCANUS!**

bc@n
 Redaktör

E-mail: bean@mbox305.swipnet.se

INNEHÅLL

- 1 *Lindeborg, M.* Fjärilsfynden i SydOst 1998
- 16 *Andersson, B.* Andra tankar om de melanistiska björkmätarna (Översättning).
- 19 *Landskapsinsekt - Småland:* Bålgeting *Vespa crabro* L.
- 20 *Andersson, B.* Insekterna gjorde det först! — Musik
- 22 *Andersson, B.* Webbsidor om insekter
- 24 *Eliasson, C.* Strövtåg i Kalmar län 1998
- 26 *Upprop* - Millenniets första insekt
- 27 *Årets insekt i SydOst* — Mullvadssyrsa *Gryllotalpa gryllotalpa*
- 27 *Upprop* - Årets inventeringsområden
- 28 *Andersson, B.* Mimikry - med tävling!
- 30 *SydOstBaggen* - Stor ekbock *Cerambyx cerdo* L.
- 31 *Sommarmötet 2000*
- 31 *Annons* - Fältkurs på Gotland
- 32 *Annons* - Insektskåp & Entomologiskt material

CITATET

Engelskt talesätt:

**Lagarna fångar flugor
men låter bålgetingar flyga**

(Laws catch flies but let hornets go)